

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročila, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 16.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1912.

Leto XXV.

Evharistični shod.

Letos od 12. do 15. septembra bo na Dunaju evharistični shod, ki pridejo nanj zastopniki katoličanov s celega sveta. Čas je res primeren. Shod se prične dne 12. septembra. Ravno ta dan leta 1683. je kralj Sobieski, potem ko je zjutraj v cerkvi na Kalenbergu, hribu poleg Dunaja, prejel sv. obhajilo, premagal Turke, ki so oblegali cesarsko mesto. Konča se pa dne 15. septembra, na praznik Marijinega imena, ki ga praznujemo ravno v spomin te sloveče zmage.

Turkov ni več v naše kraje; od njih se ni več ničesar bati naši veri. Zato je pa drugih sovražnikov, surovih in brezozirnih, v marsičem nevarnejših od Turkov, vse polno. Nasproti tem je treba boja za križ, za versko reč. Evharistični shodi so v ta namen izrednega pomena. Katoličani, ki se ga udeležijo, se zavedo naenkrat, kako ogromno je njihovo število, koliko vnetih bratov in sestra imajo po svetu in iz tega jim vzraja nov pogum, mlada samozavest, živo navdušenje, ki se zanese po vsem svetu po popisih in pripovedovanju o sijaju na shodu. Sovražniki pa tudi zvedo, da katoliška zavednost neče zaspati in tak shod jim prešine s strahom kosti in zlomi njihovo predrznost.

Evharistični shodi imajo ime od grške besede evharistija, ki pomenja sv. Rešnje Telo. V čast te skrivnosti naše vere in v povzdigo njenih pobožnosti so se začeli taki shodi na Francoskem in so bili začetkom omejeni samo na to državo. Leta 1881. se je pa uresničila misel, naj bi se jih udeleževali katoličani celega sveta. V francoskem mestu Litu je bil tega leta prvi mednarodni evharistični shod. Od takrat so se po

navljali skoraj vsako leto. Leta 1882., 1883., 1885., 1886. in 1888. (v Parizu), 1890. in 1892. (v Jeruzalemu), 1894., 1897., 1898. in 1899. (v Lurdu), 1901., 1902., 1904. in 1905 (v Rimu), 1906., 1907. (v Mecu). Od tega leta dalje je udeležba na teh shodih silno narastla. Veličastni shodi so bili leta 1908. v Londonu, 1909. v Kolinu, 1910. v Montrealu v Ameriki in 1911. v Madridu.

Letošnje leto bo evharistični shod prvič na avstrijskih tleh, na Dunaju. Avstrijski narodi ne smejo zaostati, ko bo na tisoče in tisoče katoličanov iz drugih, tudi prekomorskih držav prihitelo, da počasti največjo skrivnost naše vere in s tem pokaže svoje živo versko prepričanje.

Za ljubljansko škofijo se je v Ljubljani pod predsedstvom našega ljubljanskega knezoškofa osnoval pripravljavni odbor, ki bo poskrbel, da bodo naši ljudje na potu in na Dunaju imeli varno, zanesljivo vodstvo. Poleg velikih skupnih slovesnosti bo imel vsak narod svojo posebno cerkev. V tem oziru bo preskrbljeno tudi za Slovence. Odbor bo dobil za naše udeležence spretnih voditeljev, ki jih bodo v manjših četah vodili po Dunaju in vse potrebno uredili, da si bodo mogli ogledati vse večje zanimivosti našega lepega cesarskega mesta. Prilika videti Dunaj bo zvezana s priložnostjo nasrkati se dandanes tako potrebnega verskega navdušenja in utrditi se proti vedno hujšim nasprotnim napadom.

Vsak, kdor se je udeležil naših katoliških shodov, dobro ve, kakšno moč ima na človeka, ko vidi na tisoče somišljenikov, ki so vsi pripravljeni delati in tudi boriti se za našo sveto reč. Katoliški shod enega naroda se pa more komaj primerjati veličastnemu shodu, ki je na njem zastopan ves katoliški svet. Nepopisen mora biti prizor,

če koraka, kakor se je n. pr. zgodilo leta 1909. v Kolinu, nad 60.000 mož z nebrojnimi zastavami za procesijo, in če jo nad 200.000 vernikov-gledalcev spoštljivo pozdravlja. Na imenovanem shodu je bilo 70 škofov in opatov in ljudstva iz vseh slojev in stanov. Taki prizori se dajo videti za ogromno večino udeležencev samo enkrat v življenju in njihov vtis ostane do smrti neizbrisen.

Odbor bo poskrbel znižano vožnjo; stanovanja bodo poceni; cena in dobra hrana bo zagotovljena. Stroški za posamezno osebo bodo znašali krog 60 kron. Pri tem je že vsčeta vožnja in znesek, po 2 K na dan, ki se bo plačal za udeležbo.

Naš list je političen, vendar pa opozarja na evharistični shod, ker vsi vemo, da naša vspešna politika sloni na živem verskem prepričanju, in da vse, kar utrjuje ljudstvo v veri, tudi krepi našo stranko, jo osrčuje in ji daje duha edinosti in vzajemne ljubezni. Naša politika ima svoje temelje v katoliški veri in kjer ta peša, tam tudi politika hira. Sovražniki so vedno na delu in ne zamude nobene priložnosti, kjer bi se dalo ljudstvo razcepiti in nahujskati. V izrednih časih je treba izrednega ognja. Prepričani smo, da dunajski evharistični shod užge tak ogenj tudi med nami.

Močnejša armada.

Leta 1868. je bila v naši državi vpeljana splošna in osebna vojaška dolžnost. Leto pozneje je bilo določeno, da dobi avstro-ogrška armada vsako leto 95.500 novincev ali rekrutov, okroglo 9500 potrjenih nabornikov pa pride v nadomestno rezervno. Akoravno je vo-

jaška uprava že tedaj zahtevala 100 tisoč novincev na leto, vendar se število do leta 1889 ni zvišalo. To leto sta avstrijski in ogrski državni zbor sklenila še sedaj veljavni brambni zakon, ki določa za armado na suhem in na morju 103.100 novincev. Od teh jih daje Avstrija po številu prebivalstva 59.024, Ogrska 44.076. Skupna armada šteje danes v mirovnem času okroglo 32.500 častnikov, 380.000 moštva in 76.400 konj.

Brambni zakon pa določa, da bi se moralo vsako deseto leto, kakor se vrši tudi ljudsko štetje, iznova določiti, oziroma zvišati število vojaških novincev. To pa se iz raznih vzrokov od leta 1889 ni zgodilo; le za avstrijsko deželno brambo je državni zbor pred nekaterimi leti dovolil 4290 novincev več. V zadnjih dvajsetih letih pa so sosedne države znatno pomnožile svoje armade. Najmočnejšo armado ima Rusija. Ta vdružuje v mirovnem času 62.000 častnikov, 1.350.000 moštva in 200.000 konj; ruski državljani dajejo na leto 456.000 novincev. Drugo najmočnejšo armado ima Nemčija. Nemška armada šteje 32.000 častnikov, 70.000 podčastnikov in 112.000 konj; število vojaških novincev šteje že sedaj 280.000. In nedavno je nemška vlada predložila državnemu zboru načrt zakona, po katerem se bode nemška armada pomnožila še za 60.000 mož. Italijanska armada se more že sedaj po številu skoraj meriti z našo, ker šteje 14.000 častnikov, 276.000 mož in 53.000 konj. Leta 1907 je število italijanskih rekrutov znašalo še 95.000, leto pozneje pa že 110.000, torej skoraj 7000 več, kakor pri nas; in leta 1910 je italijanska armada dobila 134.000. Ravnotako so Francozi, Srbi, Bolgari in Rumuni v zadnjih letih jako pomnožili svoje armade.

Zaostala pa je v tem oziru ravno naša država, akoravno je skupna vlada že večkrat zahtevala višje število novincev, toda Ogrji, bolje rečeno, Mažari so se uprli in ostalo je pri starem. Prirastlo je samo v Bosni in Hercegovini 8 pešbataljonov in en lovski bataljon. Ker pa je naša vojaška uprava od leta 1891. sem pomnožila kavalerijo za en polk, železniški oddelek za en bataljon, topničarstvo pa za 28 poljskih in 12 trdnjavskih baterij, si je morala od pešpolkov izposoditi več tisoč mož. Zato se je jako znižalo število moštva pri pešpolkih, posebno pri četrtilih bataljonih, ki so skoraj samo na papirju.

Zadnja leta pa so v Evropi med državami nastale tako napete razmere, da ena drugi več ne zaupa. Med Nemčijo in Anglijo je lani skoraj prišlo do krvave vojske. Od leta 1882. obstoji zveza med našo državo, Nemčijo in Italijo. Zvezale so se, da se podpirajo, ako bi bila katera napadena od druge strani. Dogovor z Nemčijo drži. To se je pokazalo, ko so Angleži, Francozi in Rusi naši državi pred tremi leti hoteli zabraniti osvojitve Bosne in Hercegovine in se je mala Srbija nam

postavljala po robu. Zveza z Italijo pa ni piškavega oreha vredna. Pred pragram naše države, na Balkanu, pa je vsak čas mogoča nevarna vojska, v katero bi mogla biti v prvi vrsti zapletena tudi naša država. Najpohlevnejši človek pa ne more v miru živeti, ako ima zlobnega sosedu, pravi pregovor. Naša država torej v teh razmerah potrebuje močno in dobro pripravljeno armado.

To so vzroki, ki so napolnili naše merodajne kroge, da zahtevajo močnejšo armado. Že pred letom je ogrska vlada predložila državnemu zboru načrt novega brambnega zakona. Ker je bil tedaj avstrijski državni zbor razpuščen, je avstrijska vlada enak načrt zakona predložila novi zbornici julija meseca. Mažari pa hočejo po svoji stari navadi tudi z brambenim zakonom napraviti dobro kupčijo. Zahtevajo namreč z zvižajo in silo v tem zakonu take določbe, ki bi mogle sčasom razdeliti tudi skupno armado v avstrijsko in samostojno mažarsko. Da bi to bila nepopisna škoda za armado in naravnost nesreča za skupno državo, tega ni treba dokazovati. Že nad deset mesecev je v ogrski zbornici to vprašanje na dnevnem redu in danes še nihče ne ve, kdaj in kako bodo Mažari sklenili ta zakon. Avstrijska poslanska zbornica pa je šele pred prazniki po večdnevni razpravi načrt brambnega zakona odkazala odseku. Zato tudi še niso razpisani vojaški nabori, ki se bodo morda vršili koncem poletja.

Za naše brave je najvažnejše vprašanje: Kaj določa načrt brambnega zakona? Danes hočemo in moremo na to vprašanje le kratko odgovoriti. Vlada zahteva, da se za prvo leto, ko stopi novi zakon v veljavo, število novincev zviša od 103.100 mož na 136.000, za drugo leto na 154.000, za tretje leto in nadaljnih 9 let na 159.500 mož. Po ljudskem štetju l. 1900 bi torej morala Avstrija od skupnega števila vojaških novincev dati prvo leto 77.859, drugo leto 88.164, tretje leto in nadaljnih devet let po 91.313 mož. Za izpopolnitev avstrijske deželne brambe zahteva vlada za prvo leto 20.700 novincev, za drugo leto 22.300, za tretje leto 23.700, za četrto leto 25.000, za peto leto 26.000, za šesto leto in nadaljnih šest let po 26.977 mož. Zakon bi torej veljal za 12 let. Prvo leto bi se zvišalo število novincev v skupni armadi za 32.900 mož, drugo leto zopet za 18.000 in tretje leto za 5500, skupaj za 56.400 mož; od teh odpade na Avstrijo 32.289, na Ogrsko 24.111. Od skupnega števila vojaških novincev 56.400 mož bi se porabilo 2000 mož za pomnožitev mornarice, ki šteje sedaj 25.000 mož. Dalje bi vojaška uprava porabila 25.200 vojaških novincev za izpopolnitev ali ojačenje že obstoječih polkov. Ostalih 29.200 vojaških novincev pa bi nadomestilo tiste vojske, ki bi že z drugim dosluženim letom prišli v rezervo ali na dopust.

Vojaška uprava namreč dobro ve, da morda ne dobi od državnega zbora več vojaških novincev, ako obenem ne

olajša vojaške službe. Zato predlaga v načrtu zakona, da velja za pešce d v e l e t n a služba in deset let v rezervi. Za konjike pa bi ostala triletna služba, ker po trditvi vojaških krogov potrebuje vojak za izvežbanje s topom ali konjem več časa. Tudi za mornarje ostane štiriletna služba. Pravico do dveletne službe bi dobili sploh vsi vojaki, ki so dovršili najmanj šest razredov srednje šole ali vso javno obrtniško, umetniško, tehniško, trgovsko, poljedelsko ali rudarsko šolo. Podčasnik pa bi morali služiti skoraj vsi po tri leta. Ta določba se nam zdi malo srečna. Torej tisti vojaki, ki so vsled večje izobrazbe in spretnosti sposobni za podčastnike, bi bili primorani služiti po tri leta. Posledica utegne biti, da bode marsikateri vojak kakorkoli poskrbel, da ne postane podčastnik. Seveda hoče vojaška uprava boljše podčastnike pridobiti za daljšo službo z višjimi plačami in boljšimi državnimi službami. Ravno to in pa višje število armade bode znatno zvišalo stroške za armado. Če ta načrt postane zakon, se bodo vojaški stroški že v prvih treh letih pomnožili okroglo za 65 milijonov kron. Ko bode brambeni odsek dovršil svoje delo, bomo ves zakon obširno pojasnili svojim bravcem. Z.

Političen pregled

POLITIČNI POLOŽAJ.

Grof Stürgkh o svojih načrtih.

Grof Stürgkh izjavlja, da mu delajo tisti, ki naglašajo, da parlament prezira, krivico; saj je večino svojega življenja preživel v parlamentu in da se še sedaj zelo zanima za politiko parlamenta. Nato je naglašal, da je bila prejšnja večina v parlamentu premajhna in da so se tudi razmere čisto izpremenile. Krščansko-socialna stranka, ki je prej zbornico vodila, se je zdaj pomaknila v ozadje in tudi Italijani so nejevoljni radi težkoč pri rešitvi vprašanja glede na pravno fakulteto. Prejšnja zbornična večina se je razdrobila. Vlada potrebuje večino s širšo podlago. Imena ji ne išče, ampak biti mora uredno organizirana. Predno se bo začelo zbornično delo znova, se bo grof Stürgkh posvetoval z vsemi strankami.

Vlada hoče ustvariti delovno večino. To večino naj bi tvorila nemško-narodna zveza, Poljaki, Čehi in Jugoslovani. Manjših strank Stürgkh ne misli izključiti; upa, da se večini tudi Italijani priklonijo, ko se reši vprašanje italijanskega vseučilišča; to upa tudi o Rusinih, ko se razmere med Poljaki in Rusini uredi. Glede na sestavo večine ne misli grof Stürgkh čakati, da bi se preje sklenila češko-nemška sprava, ampak hoče neodvisno od tega vso stvar v roke vzeti. Če se bo delovna večina izkazala, se bo sestavilo tudi ministristvo iz zaupnikov strank. Stürgkh namerava s to večino najprej rešiti

brambne in finančne predloge. Prepričan je, da bodo vlado glede na brambno preosnovo vse velike stranke podpirale.

Spravna pogajanja Čehov in Nemcev.

Prepir med Čehi in Nemci v češki deželi se menda bliža koncu, če poročila, kakor že večkrat, ne varajo. Pričakuje se sprave kmalu po Veliki noči. Potrebo čuti cela dežela, ki je prišla kljub temu, da je najbogatejša dežela v Avstriji, tako daleč, da ne more več plačati svojih ljudi. Finančni referent ne ve kje dobiti denarja in boje se, da bo morala vlada imenovati gerenta. Uspeh pogajanj je odvisen od Nemcev, ki morajo bolj ko doslej upoštevati zahteve čeških manjšin.

V »Venkovu« razpravlja načelnik kluba čeških radikalcev, posl. Udržal, o političnem položaju in izjavlja, da delajo Čehi resno na to, da se češko vprašanje reši v zmislu avstrijske državne ideje. Grofu Stürgkhu očita, da je pri rešitvi tega vprašanja preveč pasiven. Želi sprave med Nemci in Čehi, toda gospodarstvo Nemcev Čehi v svoji deželi ne morejo pripoznati.

RAZMERE NA HRVAŠKEM.

Kraljevi komisar, bivši ban pl. Cuvaj, ki je od navadnega feldvebeljna prišel do te izredne moči in časti, divja na Hrvaškem kar naprej. Najhuje je vzel na piko časopisje, ki je vsak dan konfiscirano. Pri cenzuri časnikov uganja policijsko poverjenišvo nečuvvene sitnosti. Zaplenjen je bil neki list radi črke i. Ko so to izpustili, je prišla nova zaplemba, češ, da se preveč pozna, da je bil — ko so ta i izpustili — list že enkrat konfisciran. In spet so morali staviti znova. Torej same sitnosti, s katerimi hočejo uničiti časopisje, da ne bi potem mogel zvedeti svet o groznih lumparijah Madžarov in njihovih hlapcev. Poleg neprestanih konfiskacij zadevajo liste neštevilne denarne kazni. Ko so našli pri uradni preiskavi v uredništvu »Hrvatske« dva izvoda lista, ki je bil konfisciran, je moralo uredništvo plačati 500 K globe. Časopisom iz Avstrije, ki poročajo kaj več o zagrebških in sploh hrvaških razmerah, je zaprta pot na Hrvaško. Že na kolo-dvoru čaka poseben uradnik, da zapleni vse take liste.

Kljub takim in enakim nasiljem, ki bi jih lahko našli celo vrsto, pa so Hrvatje čisto mirni. Njihovi politični voditelji so uvideli, da mora biti vse mirno, če hočejo doseči, da komisar odide. Ko namreč vlada uvidi, da je napravila z imenovanjem komisarja veliko neumnost, ga bo odstavila že radi svetovnega javnega mnenja. Če bi pa Hrvatje začeli z revolucijo ali kaj podobnim, bi komisar dobil delo in tako opravičil svoj prihod. Poziv voditeljev ima popolen uspeh. Hrvaška izgleda kakor drugokrat; za komisarja se v javnosti toliko zmenijo, kakor da ga ni. Če se posreči ohraniti ljudem mirno kri, bo ta strahovlada kmalu končana.

Dalmatinski pravaški poslanci so se sešli dne 10. t. m. v Splitu in obravnavali tudi o hrvaških razmerah. Na predlog drž. poslanca Prodana so bile sprejete resolucije, katerih prva izraža solidarnost s Hrvati v kraljevini, druga izjavlja, da so dalmatinski pravaši pripravljene sodelovati za varstvo celotne troedine hrvaške kraljevine skupno s Srbi in Slovenci, tretja pa zahteva, da se poslanci v parlamentu zavzamejo za rešitev Hrvaške iz madžarskih krempljev.

LAHI IN TURKI.

Med redkimi poročili iz Tripolisa je vzbudila malo zanimanja vest, da se laško vojaštvo punta in noče izvrševati povelj svojih višjih častnikov. Kažejo se vplivi socialne demokracije tudi v armadi. Tako poroča list »Avanti«, kako so vojaki letnika 1888. nezadovoljni. Povelja nalašč zelo počasi in včasih celo narobe izvajajo. Častniki ne nastopajo proti njim, ker upoštevajo njih duševno stanje. Ti vojaki so namreč že šest mesecev pod orožjem in zahtevajo, da se jih izpusti.

Manjši boji so bili dne 31. marca in 1. aprila pri Tobruku. Turki so v teh bojih po turških poročilih zmagovali. 4. t. m. je 50 Turkov zasedlo pri Tobruku laško utrdbo. 3 laški bataljoni so Turke napadli. Ko so Turki dobili pomoč, so Lahi zbežali, četudi so jih podpirali topovi bojnih ladij.

Laški generali v domovini napadajo v svojem vojaškem glasilu »Esercito italiano« vlado in ji očitajo, da general Caneva v Afriki zato nikamor ne more, ker ga vlada od doma komandira. Generalu Canevi svetujejo, naj dela čisto na svojo roko in naj se ne ozira na vlado.

STAVKA NA ANGLEŠKEM KONČANA.

Po štiridesetdnevem štrajku se vračajo angleški delavci k delu. Dosegli so minimalne plače, a način, kako se bodo določale, ni po njihovem, drugega pa niso nič dosegli. Lahko se tedaj reče, da je njihovo zopetno delo znamenje poraza in listi odkrito pravijo, da bi vlada, če bi ji ne bilo mari ljudske bede, lahko prisilila delavce k delu, ne da bi dosegli še to. Vzrok, da so šli delavci vendarle na delo, je glavno v tem, da so se vendar začele prazniti tako bogate zakladnice. Vendar rudarski delavci nimajo še take izgube. Večja revščina je s tistimi, ki so prišli ob delo radi pomanjkanja premoga. Mnogo jih še štirinajst dni ne bo moglo delati, mnogih se bodo pa tovarnarji tako na lep način odkrižali. Kakor pri vsaki nesreči, si manejo veselja roke tudi tu nekateri bogatini, ki so znali na svoj način izrabiti dobo štrajka. Posebnih izgub pa baje tudi lastniki rudnikov nimajo, ker so se na stavko pripravili in veliko prihranili s tem, da ni bilo treba izplačati 120 milijonov delavskih plač.

Kranjski deželni zbor.

Seja dne 16. februarja 1912

Interpelacije.

Dr. Lampe odgovarja na interpelacijo poslancev Matjašiča in tovarišev glede siabe izvršitve dražičke ceste, glede vodovoda v Sinjem vrhu in vprašanja, kako je sploh z velikim vodovodnim načrtom za Belo Krajino. — Podjetnik dražičke ceste res ni izvršil tako, kakor je bila pogodba, kolavdacijska komisija delo ni odobrila in vsled tega je podjetnik moral izvršiti potrebne poplave. Kolavdacija, ki se v kratkem izvrši, bo pokazala, ali je zdaj cesta v redu. Če je deželni tehnik nadzorstvo slabo izvrševal, ga bomo na odgovor poklicali. Prosim, da sploh vsi, ki na deželi opazujejo taka dela, deželni odbor opozore na nedostatke. — Kar se vodovodnega načrta za Belo Krajino tiče, je preiskava dognala, da so vsi studenci prešibki. Zdej se študira projekt vodovoda iz Kulpe, pri čemer bi bilo treba vodo iz Kulpe 200 do 300 m visoko dvigati. Od strokovnega mnenja v tem oziru in od finančne strani bo odvisno, ali se ta načrt izpelje. Če ne, bo treba napraviti več manjših vodovodov, vodnjakov, karnic in napajališč.

Na interpelacijo poslanca Zabreta in tovarišev, da v kranjskem okrožju v vodovodu ponekod zamakuje voda, je vzrok ali v kakih poškodbah, najbržeje pa v tem, da se voda trati, zakaj ljudje pravijo, da se je porabila voda, da se je napravilo drsališče in v druge industrijske svrhe, zakar pa bi se moralo plačati. Deželni odbor bo poskrbel, da se iz občinskega odbora vasi, ki imajo vodovod, odslej povsod osnuje poseben kontrolni odbor.

Dr. Pegan odgovori na vprašanje poslanca Bartola in tovarišev, kaj je z občinskimi posredovalnimi uradi, ki jih ljudstvo tako pričakuje, da je zakon stopil v veljavo že 13. decembra 1911 in da bi se bili že od tistega časa lahko začeli posredovalni uradi osnavljati. Deželni odbor se bo obrnil do vlade, da bo sodišča opozorila, naj v stvareh, ki po zakonu spadajo v področje občinskih posredovalnih uradov, ne poslujejo, da se tako ustanavljanje takih uradov pospeši.

Zagradba vipavskih hudournikov.

Poročevalec kmetijskega odseka Lavrenčič izvaja glede zakonskega načrta tega odseka, da se izvrši zagradba hudournikov Močilnik, Pasjirep in Bela na vipavskem ozemlju, sledeče:

Upravičeno se opeva vipavska dolina po svoji legi in naravni krasoti kot raj kranjske dežele. Le žal, da tako lepe pokrajine tarejo leto za letom razne vremenske nevarnosti, posebno povodnji. One preplavljajo vsako leto obsežna polja, razjedajo njive in travnike, prete vodnim napravam, posamnim hišam, vsem in spreminjajo vipavski trg v kranjske Benetke; nadalje motijo promet od St. Vida, oziroma Vipave noter dol do Ustja in Uhanj, t. j. meje kranjske dežele, in nadalje po Goriškem. Ni moj namen opozarjati na velikanske poškodbe, vsaj je visoka zbornica že tolikrat priznala, da je uravnava voda in zagradbe hudournikov na Vipavskem v zasebnem in javnem interesu nujno potrebna; pa tudi s svojimi sklepi je dokazala, da hoče Vipavcem, ki kličejo na pomoč nad eno dobo človeškega življenja, pomagati. Projekt za zagradbo hudournikov je napravila leta 1888. beljaška sekcija c. kr. gozdarsko-tehniškega oddelka za zagradbo hudournikov ter ta projekt sedanjim razmeram primerno leta 1909. preuredila. Načrt za uravnavo reke Vipava in dotokov pa se obravnava posebej in se predloži visokemu deželnemu zboru, ko se zagotovi pokritje potrebščine. Iskreno se želi, da bi se to skoro zgodilo in zakonski načrt predložil že pri prvem zasedanju. Financielno je izvršitev projekta za zagradbo teh hudournikov Močilnik, Pasjirep in Bela ter nekaterih drč na južnozahodnem pobočju Nanosa zagotovljena v skupnem pokritju potrebščine v svoti 80.000 K. — Po prizadevanju deželnega odbora in posebno tov. dr. Zitnika kot državnega poslanca prispeva v izvršitev tega projekta poljedelsko ministrstvo iz državnega melioracijskega zaklada 66 odstotkov; dežela naj prispeva z ozirom na bedo vipavskih interesentov

44 odstotkov. — Vendar pa bode deželni prispevek nižji, ker prispeva državnocestna uprava 11.000 K. Stroškov za vzdrževanje zagradbenih naprav bo dežela prosta. K njim bodo prispevali in sicer: državno-cestna uprava 25 odstotkov, okrajni cestni odbor vipavski 25 odstotkov, ostalih 50 odstotkov pa interesovane krajne občine: Št. Vid 23,5 odstotkov, Podraga 10 odstotkov, Lože 7,5 odstotkov, Vipava 31,5 odstotkov, Slap 11 odstotkov, Vrhpolje 16,5 odstotkov.

V imenu kmetijskega odseka predlagam: 1. Dovolj se deželni prispevek 34 odstotkov k potrebščini 80.000 K za zagradbo hudournikov Močilnik, Pasji rep in Bela.

2. Tozadevnemu načrtu zakona se ustavno pritrdi.

3. Deželni odbor se pooblasti, da izposluje sklenjenemu načrtu zakona Najvišjo sankcijo.

Perhava izvaja: Vprašanje zagradbe vipavskih hudournikov je bilo že nešteto krat v tej zbornici na vrsti. Govornik navaja vse tozadevne predloge, resolucije in sklepe: 22. oktobra leta 1881, 7. oktobra leta 1882, 18. oktobra leta 1884, 14. decembra leta 1885, 21. januarja leta 1887, 20. septembra leta 1888, 20. oktobra leta 1888, 31. oktobra leta 1889, 22. novembra leta 1889, 28. oktobra leta 1890, 15. januarja leta 1895, 31. januarja leta 1896, 21. februarja leta 1898, 7. aprila leta 1899, 22. septembra l. 1903, 18. novembra leta 1905 in 21. novembra leta 1905.

Do pozitivnega rezultata pa ni prišlo. Načrti so se napravljali in popravljali toliko časa, da si je voda napravila vedno nove struge, deždralje več razdrla in so proračuni vsled tega tudi vedno bolj naraščali. Zdaj imamo hvala Bogu zakonski načrt. Zahvaljujem se vladi, deželnemu odboru in zlasti dr. Žitniku, ki se je za to stvar veliko prizadeval in dosegel pri ministristvu 66 odstotkov prispevka. Govornik opisuje, koliko škode napravljajo vipavski hudourniki, koliko so njih uničili, koliko pridelkov pokončali in kako je vsled tega tudi začela živinoreja padati. Sele gnojenje travnikov z umetnimi gnojili je žalostne razmere nekoliko izboljšalo. Zato bo zagradba hudournikov velikega narodno-gospodarskega pomena. Izraža pa tudi upanje, da se bodo merodajni faktorji po tem delu lotili glavnega, namreč regulacije Vipave. Zato predlaga sledečo resolucijo:

Deželnemu odboru se naroča, naj vse potrebno ukrene, da se že v prihodnjem zasedanju predloži deželnemu zboru načrt zakona za uravnavo reke Vipave.

Sele tedaj, ko se tudi s tem začne, bomo rekli Vipavci: Deo gratias! (Hvala Bogu!)

Zakonski načrt in resolucija Perhavčeva so sprejmeta.

Na vrsto pride poročilo kmetijskega odseka o samostalnem predlogu posl. Gangla in tovarišev glede na pospeševanje kmetijskega pouka po ljudskih šolah. Poročevalec Lavrenčič predlaga:

Samostalni predlog poslanca E. Gangla so izročili deželnemu odboru.

Gangl pravi, da je s tem sklepom njegov namen dosežen. Utemeljuje potrebo kmetijskega pouka. Predlaga obenem sledeči resoluciji:

1. Vladi se pozivlje, da reorganizira učiteljska, da bodo sposobna vzgajati učiteljski naraščaj v zmislu kmečkih potreb.

2. Uvede naj saj kmetijsko-nadaljevalne tečaje za učiteljstvo.

Predlog odseka in resoluciji Ganglovi se sprejmejo.

LISTEK

Požigavec.

I.

Zjutraj po viharni noči si je mojster Veseljak ogledoval svojo hišico. Bila je to stara stavba in ne baš velika.

Takoj nad pritličjem se je dvigala strma slamnata streha in mojster Veseljak jo je lahko dosegel z roko, tako nizka je bila. Molče je stal na dvorišču, roke v žepu in gledal kvišku. Njegova pozornost je veljala strehi.

Zelen mah jo je poraščal od vrha do tal. Slama se je bila tekom časa zničila tako, da je tvorila le še prav tenko plast. Na več mestih so zijale globoke verzele, kjer so gnezдили požrešni vrabci. To so bile že stare poškodbe; sedaj pa je nočni vihar delo, ki je bilo še ostalo zobu časa, popolnoma dokončal. Vsa streha je bila raztrgana in docela uničena. Oče Veseljak je dvomljivo zmajeval z glavo, kajti streha je potrebovala temeljite poprave. Na nasprotni strani tesnega dvorišča je stal hlev. Micika, Veseljakova brhka hčerka, je ravnokar prinesla krme živini. Ugledala je očeta in obstala poleg njega.

»Nocoj je teklo skozi streho in voda je kapljala celo v sobo. Treba bo streho popraviti.«

»Da«, odvrne oče, »popraviti bomo morali, a kako? Krpanje ne pomaga nič več. Leta so dovršila svoje delo, kar je pa še manjkalo, je dostavil nocojšnji vihar. Poslal bom po krovec, da naredi novo streho.«

»Ali bi ne mogli sami zakrpati in zamašiti poškodovanih mest? Jaz bi napravila otepov, vi, oče, bi jih pa privezali.«

Oče se je nasmehnil. »Draga moja, tako enostavna stvar pa vendar ni to, kakor si ti misliš. Pa tudi bi to ne bilo prav, ako bi hoteli sami narediti. Vsak ima svoje opravilo, svoje delo, katero razume in s katerim se živi. Zato naj vsak ostane pri svojem rokodelstvu in naj se nikar ne skuša v tujih. Meniš, da bi bil jaz vesel, če bi vsak kmet svoja kola naredil ali popravil sam? Kaj bi pa jaz potem delal? Glej, zato hoče tudi krovec imeti svoj zaslužek.«

Oče in hči sta stopila okrog hiše. Tam je trhel napol podrt plot ločil malo Veseljakovo imetje od mogočnega sosedovega posestva. En pogled na streho ju je poučil, da je tudi na tej strani nevihta gospodarila z isto silo kakor na nasprotni.

Micika se je kar raztogotila. »Jaz ne vem, zakaj ti presneti vrabci ravno našo hišo tako ljubijo! Nikjer jih nima jo toliko kakor ravno pri nas. Poglejte vendar neštete luknje v strehi, to je vse njihovo delo. Potem se pa zažene veter, in kaj čuda, če vse raztrga in odnese slamo. Ali ni nobenega sredstva, da bi pregnali te grde nepridiprave?« Zamahnila je s predpasnikom proti strehi, kakor bi jih hotela prepediti. »Vš! Vš! Ti tam gori! Ali se mi ne pobereš!«

Vrabci na strehi so pa zvedavo nakrepali glave, da bi bolje videli, kaj se godi na tleh.

»Vš! Vš!« je ponovila Micika, a predrzneži se niso zmenili za njene-osorne klice. »Pip, pip!« so čivkali prav zadovoljno, skakali po strehi semintje, dokler ni tu ali tam kateri izginil v toplo gnezdice.

Oče Veseljak se je smejal, Micika se je pa jezila. »No, takih predrznežev pa še nisem videla! Oni tamle gori so obnaša, prav kakor bi mu nihče ne imel pravice ukazovati, kakor bi bil on samolastni gospodar strehe. Le počakaj me! Se bo že našel kak pripomoček, da se vas bomo iznebili.«

»Temeljito jih pokaditi, Micika, pa bodo šli! Pokaditi!« se je smejal Veseljak. Gorečnost njegove hčerke ga je zabavala. »Ako jim je prevroče se izselijo, druga reč ne pomaga.«

»Dobro jutro, mojster Veseljak! Dobro jutro Micika!«

Skoraj prestrašena sta se oče in hčerka ozrla, kdo bi bil. Med živahnim pogovorom sta bila popolnoma prestlašala, da je med tem sosed prišel k plotu in tam obstal. Nadaljeval je: »Dobro, le tako naredite. Postavite vrabcem rdečega petelina na streho, pa jih prežene te za vedno.«

»Ne vem, kaj menite s tem, sosed.«

Ta se je zasmejal. »No, le nikar so sedaj ne delajte, kakor bi ne bili ravnokar o tem govorili, da hočete s toplim dimom postreči svojim vrabcem. Pametna misel to, potem boste imeli vsaj novo hišo.«

Oče Veseljak je resnobno nagubanal obraz. »Niste naju prav razumeli, sosed Gričar. Tega midva nisva mislila resno. Beseda mi je kar tako ušla iz ust, ker je Micika s predpasnikom hotela preganjati vrabce. Človek večkrat zine kakšno šalo kar tja v endan, ne da bi pri tem kaj mislil. — Toda vendar, je nadaljeval z mirnejšim glasom, »nova streha mora na hišo. Z Miciko sva o tem že govorila. Po tem silnem nocojšnjem viharju nismo prav nič varni, da nam ob priliki ne odnese še te slame, kar jo je ostalo. Potem nas voda s posteljo vred odnese. Deževalo je skozi strop že nocoj.«

Micika je opazila, da sta oče in sosed prišla v daljši pogovor, zato je s kratkim pozdravom odhitela po svojih opravkih. Po smrti materini je namreč vsa skrb za gospodinjstvo slonela na njenih dvajsetletnih ramah.

Sosed Gričar je z zelo različnimi čuvstvi zrl na Miciko, dokler ni izgnila za ogrom. Micika je bila precej velike, močne, a vendar vitke postave, tega Gričar ni videl danes prvič. Pridna in redna je bila tudi, o tem so bili v vasi vsi edini. Če mu je pa kljub temu pogled nanjo vzbudil v duši nezadovoljstvo, je bil temu vzrok njegov sin in dedič.

Gričarjev France je imel takrat sedemindvajset let. Odkar je bil dorasel, mu oče niti najmanjše stvarice ni mogel očitati; edino zadnje čase se mu je dozdevalo, da njegov naslednik v gospodarstvu zelo prijazno pogleduje za sosedovo hčerjo. In kadar je šel France na polje in je imela Micika opraviti v vrtu, tedaj je fant navadno nekaj trenutkov postal ob plotu in kramljal z njo dalje, kakor pa se je zdelo njegovemu očetu za ohranitev medsebojnega prijateljstva potrebno.

Vendar se je Gričarju vse to zdelo malenkost, ki navadno nima posebne pomena, in zato se mu tudi ni ljubilo zaradi tega izgubljeni besed. Saj je bila po njegovem mnenju vendar vsaka zveza med hčerjo rokodelca in njegovim sinom toliko kakor nemogoča. Toda vendar se ni mogel iznebiti nekega neprijetnega čuvstva. Kajti že enkrat je tesnejša vez vezala Veseljakovo in Gričarjevo rodbino.

Bilo je to še za časa pradedov. Takrat so imeli pri Gričarjevih hčerko, krepko, veselo dekle, rdečih lic in velikih črnih oči. Tej je mladi kolar Veseljak tako ugajal, da ga je na vsak način hotela dobiti za moža. Ker je tudi mladi Veseljak čutil isto nagnenje do deklice, je prišlo čez čas do poroke. Ali je takrat prednik današnjega Gričarja radevolje pristal na to zvezo, to se danes ne da več dokazati, a toliko je vendar znano, da je privolil.

Vendar s tem stvar še ni bila končana. Mladi par je moral imeti tudi svoje domovanje, če je hotel živeti. Mladi Veseljak je bil sicer spreten kolar, priznan rokodelca, a posestva in zakladov žalibog ni imel. Tako se je tedaj zgodilo, da je prišel nekega dne v vas zemljemerec in odmeril tretjino Gričarjevega vrta. Na tem zemljišču sta si mlada zakonska sezidala hišico s hlevom, prav ono hišico, v kateri je že od dedov sem domovala poštena Veseljakova rodovina, hišico, katere streho je bil vihar tako razkopal, da je nujno zahtevala prenovljenja.

Sedanji Gričar se je bil navadil, da je v zemljišču, ki ga je posedoval Veseljak, gledal vedno le posledice obžalovanja vrednega družinskega dogodka iz dobe pradedov. Grizlo ga je, ko so ga sosedje, dasi le v šali nazivali »dvetretjinskega kmeta«. Vsako jutro, ko je stopil iz veže, je sicer njegov prvi pogled veljal petelinu na cerkvenem stolpu, ki mu je prerokoval vreme, a pri tem ga je vselej dražilo bližnje, manj vredno sosedstvo. Vselej ga je zbudilo nekaj v srce, ko je gledal zemljo, ki je bila nekaj del Gričarjevega posestva. Čim dalje tem bolj se mu je zdelo kot častna zadeva in del njegove življenjske naloge, da pridobi nazaj pogrešano zemljo in tako svojim potomcem zapusti staro družinsko posest v njeni prvotni obsežnosti. Kar je bil praded zaželel, to je hotel on poravnati.

Najprej je poskušal odkupiti, a ni šlo, ker se je Veseljak temu odločno ustavljal. Medsebojno občevanje je kljub temu ostalo še prijazno, vsaj nazunaj. Gričar je namreč dobro vedel, da bi sam sebi stavil zapreke, če bi se kazal jeznega in sovražnega. Zato je sklenil mirno čakati ugodne prilike, a pri tem nikdar izgubiti izpred oči svojega cilja. Priložnost bo že prišla, tako je upal. Toda zadnji čas mu je postajalo to mirno čakanje kaj mučno. Več kot prijateljsko razmerje, ki se je bilo začelo razvijati med njegovim sinom in sosedovo hčerjo, ga je podžigalo, naj z njeno izpeljavo svojega načrta.

Ko je tedaj zjutraj Gričar zagledal škodo, ki jo je bil na kolarjevi srehi povročil vihar, so mu vstajale v duši nove nade. Tu ni pomagalo nobeno kranje več, ker to bi stalo lepo vsoto denarja, in to je bila končno ona zaželjena prilika, ki jo je hotel in moral porabiti, porabiti tem raje, ker je bil prepričan, da preneha razmerje med njegovim sinom in sosedovo hčerjo, kakor hitro bi ne bilo več soseda v njegovi bližini. Tako je Gričar čakal, kedaj se Veseljak prikaže iz hiše, da ogleda škodo, in res, njegovi računici ga niso varali. Veseljak si je ogledoval hišico, in ko je Micika odšla, sta oba soseda ostala sama.

Gričar je naredil premeten obraz. »Kaj? Novo streho, tega vendar ne mislite resno, sosed? Zidovje je preslabo, da bi nosilo novo težo.«

»Da, ako bi pokril z opeko, tedaj imate prav. Toda slama je lahka. Pa mi sezidajte novo zidovje, za streho potem poskrbim sam!« se je zasmejal Veseljak.

»In če bi jaz to storil? Tik za vasjo imam kos zemlje, ki je večja, kakor ta del vrta in kakor nalašč ustvarjena za zidanje kakega poslopja. Tam bi si s časom lahko posestvo razširili. Torej, midva menjava zemljo za zemljo, in jaz vrhu tega še nekaj prispevam k stavbenim stroškom.«

»Ne, ne, sosed. Iz tega ne bo nič. Dobro poznam naše kmete! Predno bi me kateri hotel iskati dalač zunaj, bi že sam vse popravil. Tukaj sredi vasi je prostor za mojo obrt. In veste, človek se težko loči tudi od stare in revne hiše, ako je bil rojen v nji.«

Gričar, ki je čutil, da se je prezgodaj veselil, se je jezno ugriznil v ustnico. Videl je, da sme na izpolnitev svojih želja čakati še nekaj lepih let, ako pusti, da pride na hišo nova streha. »Vi ne uvidevate velikega dobička, ki bi ga imeli s to zamenjavo, sosed,« je zopet začel. »Nova streha! Kdo, povejte mi, dela danes še kaj podobnega! Ozrite se vendar nekoliko okrog; kje imajo danes še krito s slamo! Nikomur ne pride več kaj takega na misel. Glejte, kako rada bi gorela ta stara šara! In ko bi bilo enkrat vse vpepeljeno, bi zavarovalnica plačala vse stroške za novo stavbo. Midva pa zamenjava prostora in jaz še nekaj pridam, zanesite se name, tako da si lahko celo graščino sezidate na novem prostoru. Saj vi ste danes sami že nekaj govorili o prekanjenju, čemu tedaj pomišljati.«

»Nikar se ne šalite s takimi rečmi, sosed. Res, žal mi je, da sem prej bleknil to besedo. Toda ker ravno govorite o zavarovanju . . . moje je te dni poteklo. Zavarovati moram dati tudi les, ki sem ga nakupil. Ali vam je kaj znano, kdo bi se peljal jutri v mesto?«

»No, morda se bo dalo kaj narediti. Moje stvari bi sicer nekaj dni lahko še počakale, toda vam na ljubo hočem že jutri zapreči. O tem sva torej na jasnem. Kaj pa z zamenjavo prostorov, kako stoji s tem?«

»Ne bo šlo, sosed, ne bo šlo.«

»No, kakor hočete. Toda streho pustite za sedaj še v miru. Zamašite luknje, pa boste prestali čez poletje. Predno pride zima, je časa še dovolj, in morda med tem premislite moj predlog in se odločite. Kar sem rekel, to stoji, in pri tem ostane. — Torej jutri, sosed!«

»Da, jutri!«

Mirnih, samozavestnih korakov je odšel Gričar proti svoji hiši. Vendar je bil ta mir le navidezen. V srcu je kuhala jezo nad trdovratnostjo soseda. Zopet so mu načrti izpodleteli in upi splavali po vodi! Toda svojih nakan ne opusti, nikdar in nikoli. Ta kos vrta mora imeti — tako ali tako. Tuji vsiljenec se mora umakniti.

V svoji nevolji je Gričar s tako silo odpral vrata, ki so vodila na domače dvorišče, da je močni udarec vrgel na tla pritlikavo človeče, ki je nič hudega sluteč hotelo na vrt. Pogled na tega človeka, ležečega na zemlji, z moško glavo na slabotnem, skoraj otroškem telesu, s strahom v očeh, z rdeče nabrekli čelom in krvavim nosom, je vzbujal nehote sočutje. Bil je to Gašper, brat Gričarjev. Ko je bil star kakih pet let je padel nekoč s kozolca na glavo na tla, tako da so vsi mislili, da je mrtev. Toda čez nekaj časa se je zopet zavedel. Dolgo časa je trpel vsled pretresenih možganov, in le počasi se je zopet naučil stati in hoditi. Njegov nadaljnji telesni razvoj je pa od tistega dne naprej zaostal. Ne more se reči, da je bil pokvečen, a bistveno je ostal vedno na oni stopnji, katero je bil dosegel pred onim nesrečnim padcem. Sedaj so seveda ostarele poteze obraza in sivi lasje pričali, da je že pol stoletja skoraj šlo mimo, odkar se je bil ponesrečil.

V vasi so ubogega reveža navadno nazivali Gričarjev pritlikavec, domači pa so ga klicali z njegovim krstnim imenom. Le malo se jih je še spominjalo, da bi bil pravzaprav on moral biti gospodar na Gričarjevem posestvu. Tako je leta in leta lazil okrog hiše, nikomur v veselje, pa tudi nikomur v nadlogo, kdor ga je pustil na miru. Ako je bil pri volji, ga je bilo mogoče dobiti tudi za kako malo opravilo, toda večinoma je bil brez dela pripuščen samemu sebi.

Po naravi pritlikavec ni bil hudooben. Tako je na primer nasproti sosedovi Miciki, ki je tu in tam imela zanj kak dober grižljaj in je tudi drugače kljub svoji mladosti prav po materinsko poskrbela za nesrečneža, kazal ne navadno ljubezen in vdanost. Česar mu je namreč manjkalo, je bila ljubezen. Možki niso imeli časa, da bi se bili ukvarjali z njim. Tako so ga, odkar je bil že v zgodnji mladosti izgubil mater, tuji ljudje prerivali semtertja; on je bil vedno kriv vsega, kar so navadno druge zakrivili. To je bilo vzrok, da je postal zvit in potuhnen. Njegov premeteni način, kako se je znal za vsako, bodisi resnično ali tudi izmišljeno krivico, kruto maščevati, je moral vsake

ga napolniti s čudom, a tudi s strahom in grozo. Svojemu bratu je šel s pota, kjer je le mogel. In Gričar je večkrat pozabil, da je nesrečnež bolj vreden in potreben sočutja, kakor pa ostre roke.

To se je zopet pokazalo pri nezgodi ob vrtnem uhodu. Jasno je bilo, da ni gospodarja zadela pri tem nikaka krivda, ko je revčka tako nesrečno zadel z

vratil in pahnil na tla. Toda da ga je tebi nič meni nič pustil ležati na tleh in ni imel zanj niti ene besede sočutja, to je bilo trdosrčno in sirovo, nič manj kot bratovsko. Tako se je pritlikavec čez nekaj časa sam skobacal pokonci in si z roko mencial boleče čelo; toda pogled, ki ga je poslal za svojim odhajajočim bratom, ni oznanjal nič dobrega.

Prepogosto so ga suvali in tolkli name-noma, kakor da bi sedaj verjel, da je bil to le nesrečen slučaj. Zatirani vidi povsod hudobne namene. Ker pa siloma ni mogel ničesar opraviti, je kakor vedno molčal, saj se je bil s časom izvrstno naučil, čakati priložnosti in primernih sredstev, da se maščuje.

(Dalje.)

RAZGLED PO DOMOVINI

Umril je pretečeno soboto, 13. t. m. v Tržiču č. g. Jernej Primožič, župnik v pokoju. Pokojni je bil rojen v Tržiču 20. avgusta 1846. V mašnika je bil posvečen 31. julija 1871. Služboval je v Polhovem Gradcu. Postojni, Košani, na Gori pri Idriji, v Vrabčah in Goričah. Zadnja leta je preživel v pokoju v svojem rojstnem kraju. Odlikoval se je pokojni po svoji izvanredni, prijazni postrežljivosti. — Pogreb se je vršil v torek, 16. t. m. ob deseti uri dopoldne. Svetila mu večna luč!

Državna podpora. Notranje ministristvo je v sporazumu s finančnim ministristvom dovolilo 9000 K državne podpore posestnikom v občinah Ambrus, Ajdovica, Dvor, Smuk, Zagradec in Žužemberk, ki so trpeli leta 1911. škodo vsled suše.

Shod županov. Na belo nedeljo, dne 14. t. m., se je vršil v Mariboru tečaj za župane, svetovalce in odbornike. Predavali so: dr. Krek, dr. Pegan, dr. Korošec, dr. Leskovar, Rožkar in Pišek. Na tečaj so bili povabljeni tudi vsi drugi ukaželjni možje in mladeniči.

Duhovske izpremembe na Goriškem. Premeščen je č. g. kurat Valentin Batič iz Livka v Lom. V Livek pride za kurata č. g. Anton Pisk, dosedaj prvi kaplan v Tolminu, č. g. Anton Rutar, drugi kaplan v Tolminu, je imenovan za prvega kaplana istotam.

Koroški romarji na Sv. Goro. Koroški Slovenci prirede letos dva romarska vlaka v Gorico. Romarji se podajo na Sv. Goro. Prvi vlak pride v Gorico dne 20. t. m., drugi pa 27. t. m.

Liberalna »Glavna posojilnica«. Graško nadsodišče je zavrnilo razsodbo ljubljanskega deželnega sodišča, ki je razsodilo, da oni niso člani »Glavne posojilnice«, ki niso bili pri seji odbora sprejeti za člane tako, kot pravila zahtevajo ter se je izreklo, da so ti ne glede na pravila sprejeti člani pravi člani in torej odgovorni za poslovanje Glavne posojilnice. Sedaj bo govorilo najvišje sodišče!

Zabaven večer priredi v nedeljo, dne 21. aprila zvečer ob sedmi uri »Katoliško društvo za delavke« v veliki dvorani »Ljudskega doma«. Na sporedu so pevske in tamburaške točke ter veleznanimiva prizora »Dve mater« in »Kočarica Meta«. Vstopnice se

dobe v predprodaji v društveni sobi. Ljudski dom, II. nadstropje in pred predstavo pri blagajni. Veleznanimiv spored bo brezdvoma napolnil dvorano Ljudskega doma.

Imenovanje. G. dr. Fr. Dolšak, zdravnik v Ljubljani, je imenovan za deželnega zdravstvenega tajnika.

† Profesor dr. Jakob Sket. Dne 11. aprila zjutraj je umrl po kratki bolezni c. kr. profesor v pokoju in vladni svetnik dr. Jakob Sket. Pokojnik je bil dne 1. majnika leta 1860. rojen v Šmarju pri Jelšah na Štajerskem. Po končanih študijah se je udeležil leta 1877. kot poročnik vojske v Bosni. Pozneje je služboval v Celovcu. Bil je plodovit pisatelj, posebno za družbo sv. Mohorja. Dolgo vrsto let je deloval pokojnik tudi kot odbornik Družbe sv. Mohorja, po smrti gospoda Apiha je prevzel ravnateljstvo. Naj v miru počiva!

Kaznovan skrunilec svetega razpela. Pred par meseci je delavec Ernest Križaj v Solkanu pri Gorici med preklinjevanjem Boga in duhovščine vzel v roko sveto razpelo in Kristusu z nožem izvrtal oči. Še isti večer pa mu je stroj v mlinu odrezal prav isto roko, s katero je skrunil sveto razpelo. Ležal je nekaj časa v bolnišnici. Čakala ga je za njegov zločin tudi kazen posvetne pravice, ki ga pa ne more zadeti, ker so ga preteklo soboto na cesti našli ubitega.

Zgorela sta dva kozolca in dva skednja veliko soboto zjutraj v Kamniku pri Preserju. Škoda se ceni okrog 4000 kron, ki je deloma krita z zavarovalnino. Prihitele so na pomoč občinska brizgalna s Preserja in prostovoljni gasilni društvi iz Podpeči in Notranjih goric, katerim se je zahvaliti, da se ni ogenj razširil naprej. Kako je nastal ogenj, se še ne ve.

Na Zaplazu bo tretjo nedeljo po Veliki noči romarski shod. Vsem, ki so meseca marca darovali za zaplaško cerkev, najiskrenejša hvala! Marija povrni vsem! Ob shodu tretjo nedeljo se bo za vse dobrotnike darovala sveta maša. — Henrik Povše, župnik.

Žalostna smrt. V celovski bolnici je umrla 32 let stara soproga krojaškega mojstra Terezija Fink, ki se je zastropila, ker je bilo njej in njeni družini odpovedano stanovanje. Dvanajst

nepreskrbljenih otrok žaluje po materi.

Pazite na otrokel Na Tezini pri Mariboru je padel štiriletni otrok kurjača Franca Rajha v vrelo vodo in se tako opekel, da bo najbrže umrl. V Laškem trgu na Štajerskem je po nesrečni okoliščini padel v Weberjevi usnjarni otrok gosp. Pirnat-Ulaga v vodo, vsled česar je drugi dan nato umrl.

Po tridesetih letih v ječo zaradi tatvine. Pred 30 leti je bilo v Št. Jurju na Dolenjskem iz vinogradnih kleti pokradeno več vina. Te tatvine so obdolžili Matijo Kosa iz Čemž. Ko Kos to izve, jo odkuri na Hrvaško. Dne 6. t. m. pa pride obiskat brata. Za ta poset je izvedelo orožništvo in ga odpeljalo. Kos pripoveduje, da je isto vino samo pil in da je bilo takrat več enakih tatov, za katere bo že sodnji povedal.

Ubil se je v pijanosti v Zgornji Pohanci, občina Sromlje na Štajerskem, posestnik Travnikar. Šel je nekoliko vinjen iz svojega vinograda proti domu. Pri tem je tako nesrečno padel čez neko pečino več metrov globoko, da je obležal na mestu mrtve.

Slana na debelo kakor sneg je ležala zadnje dneve minolega tedna po ljubljanskem polju. Slana bo na cvetočem sadnem drevju gotovo pustila svoje sledove.

Med igranjem je padel v morje v Trstu šestletni deček strojevodje drž. železnice Franc Pauletlič in utonil.

Povozil se je. Voznik Martin Klanjšek je peljal težko obložen voz sodčkov za pivo iz Laškega trga proti Celju. Protij njemu se je peljal voz, in da bi se mu izognil, je skočil Klanjšek na tla. Pri tem je prišel pod kolesa, ki so mu šla čez noge. Dobil je tako hude poškodbe, da je v celjski bolnišnici umrl.

Mrtvega so našli dne 10. t. m. 51letnega hlapca Jožefa Ferliča iz Spodnjega Veterna pri Križah na Gorenjskem, in sicer v viharni noči od torka do srede, ko je šel domov. Ne ve se, ga je li zadela kap, ali pa ga je vrgel alkohol.

Pečari. Minule velikonočne praznike je gorelo na raznih krajih Spodnje Štajerske. Prvo je izbruhnil ogenj v hlevu posestnika Franca Mastnaka

v Račici pri Zidanem mostu, ki je popolnoma uničil hlev in poleg stoječo hišo. Ogenj je uničil tudi vse pridelke in pohištvo. Škoda znaša okrog 4000 K, zavarovalnina pa 2000 K. — Dne 8. t. m. je nastal ogenj pri posestniku Jožetu Arnušu v Hajdini pri Ptujju, ki je popolnoma uničil pod, hišo in druga gospodarska poslopja. Gašenje je bilo vsled vetra zelo otežkočeno. — V Zavrču pri Ptujju je nastal dne 8. t. m. proti 3. uri zjutraj ogenj pri posestniku Tomažu Murkoviču. Uničil je Murkoviču popolnoma gospodarska poslopja in tudi hiša je bila v nevarnosti.

Nesreče pri streljanju. Povodom streljanja ob zadnjih velikonočnih praznikih se je vsled nepazljivosti pripetilo več nesreč. V Pečkah pri Slovenski Bistrici je devetletni Jožef Črepinko izgubil na levi roki dva prsta. — V Oselci pri Slovenski Bistrici je Francu Rihterju prestrelilo levo roko. — 22letni infanterist Franc Krisper od 27. polka v Ljubljani je na Vildonu na Štajerskem streljal s staro puško. Ko je hotel sprožiti, se je razletela cev in mu popolnoma raztrgala levo lice. Tudi oko je izgubljeno. 20letni kočarjev sin Jože Rezec v Št. Ruperu pri Celju je streljal z možnarjem. Možnar se ni hotel sprožiti. Rezec ga je nato vzdignil, a možnar se mu je sprožil nepričakovano v roki. Dobil je na levi roki več težkih poškodb. — V Ročinu na Goriškem se je pri streljanju ponesrečil mladenič Albert Gerbič, podomače Lipičev. — Pred nekaj leti se je na enak način ponesrečil mladenič Ivan Ipavec. Več previdnosti je treba!

Nesreča iz neprevidnosti. Dne 2. aprila je zapazil železniški čuvaj ne daleč od postaje Ricmanje ob progji mrivo truplo moškega, ki je imol na glavi globoko rano. Poklicana sodnijska komisija je dognala, da je to Peter Bassanese, poštni sprevodnik iz Kopr. Omenjeni je bil poklican v Pulj kot priča pri neki obravnavi in se je pripeljal z lastnim vozom iz Kopr. do Ricmanj dne 1. aprila. Njegov šestnajstletni sin naj bi ga tu počakal, ker se je drugi dan nameraval povrniti in z vozom odpeljati v Koper. Povrnil se je z večernim vlakom ob 10. uri, kateri se pa ne ustavi v Ricmanjih. Da ne bi njegov sin zastoj čakal, skočil je iz vlaka ne daleč od postaje, a tako nesrečno, da si je razbil čelo in ostal na licu mesta mrtev. Pripeljali so ga 3. aprila v Koper. Zapušča vdovo s šestimi nedoraslimi otroci. Pokojnik je bil blag značaj in ga vse pomiluje.

Vesil iz Amerike. Poročil se je v Puebli, Colo., Anton Terglav z Anico Šuster. Oba sta iz Savinjske doline na Štajerskem. — Ustrelil se je iz neznanega vzroka v Franklinu, Kans., 19letni Franc Vrhovnik. — Pri veliki eksploziji dne 20. marca so se v Oklahami ponesrečili trije Slovenci: Fr. Martinčič, doma nekje pri Rakeku, Ant. Majdič iz Hrastnika in Tom. Korkot iz celjske okolice. — V rudniku Kellogu, Ida., je ubilo 30letnega Valentina Oblaka, doma nekje na Goren-

skem. — V Hibingu je umrl rojak Jakob Majerle. — V Ely, Minn., je umrla Marija Prošnik, 18 let stara. Omožila se je preteklo leto. — V Clevelandu je umrla ga. Zakrajšek iz Notranjskega in stara 34 let. Zapušča štiri otroke v starosti 6 do 12 let. — V Puebli, Colo., je umrl Josip Hrvat, 24 let star. — V Kansas City, Kans., je umrla ga. Katarina Glavinič, doma iz Predgrada pri Kočevju. — V Moon Runu, Pa., je umrla 22letna soproga Slovenca Antona Vehar.

Važno za dekleta. Na mlekarški šoli na Vrhniki se priredi poseben mlekarški tečaj za kmetiška dekleta. Učenke se bodo vežbale v izdelovanju masla, sira, ravnanju z mlekom, krmiljenju živine in prašičev, v gospodinjstvu itd., sploh v vsem v toliko, da bodo lahko same vodile majhne mlekarne. Tečaj traja tri mesece in se bo začel 1. maja t. l. Prošnje je vlagati takoj na deželni odbor. Sedaj je še nekaj mest za oddati.

Na lep način je počastil spomin svoje dne 29. marca umrle soproge kamnoseški pomočnik Fran Kokelj v Ljubljani. Te dni ji je namreč postavil na grob pri Sv. Križu lep spomenik v obliki piramide, ki ga je izvršil popolnoma sam.

Listnica uredništva. Gosp. Fran Suhadolnik v Borovnici: Radi Vam potrjujemo, da niste pisali dopisa »Iz Borovnice« v 8. številki letošnjega »Domoljuba«.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

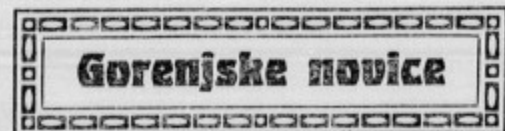
Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

g Kat. politično društvo za škofje-loški okraj ima redni občni zbor na sv. Jurija dan, 24. aprila, ob pol 11. uri dopoldne v »Društvenem domu« v Škofji Loki. K obilni udeležbi vabi odbor.

g Iz Tržiča. Dne 13. aprila t. l. je umrl pri nas č. gospod Jernej Primožič, župnik v pokoju. Rojen je bil v Tržiču leta 1846., v mašnika posvečen leta 1871. Služboval je na več krajih, na

Vrabčah kot župnik 16 let, v Goričah 11 let, zadnja tri leta pa je preživel v pokoju v svojem rojstnem kraju. Bil je mož, pred svetom sicer malo znan, a tem ljubši Bogu. Ne vemo, kako bi dostojno proslavili njegov spomin, tako izredne čednosti so ga dičile. Najlepši spomenik si je pač sam izklesal v srcih svojih nekdanjih faranov. Pobožen, ljubezniv, sktomen, delaven do zadnjega vzdihla, pravi junak v prenašanju 12letne bolezni, skratka biserno čist značaj: kaj čuda, če ga je vse ljubilo? Bog ga je sedaj rešil dolgega trpljenja in njegova dela so šla za njim. Vsem pa, ki žalujejo ob njegovem grobu, bodi njegov zgled bodrilo k posne-manju njegovih čednosti. Bodi mu rodna zemljica lahka!

Iz Kovorja. V naši občini je bil izvoljen je zažupana Janez Zupan, posestnik v Kovorju, podomače Padar, odločen pristaš S. L. S.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Naša velika nova šola nima lastnega svojega harmonija, ka ga pa nujno potrebuje za poduk v petju. Zato bo prihodnjo nedeljo predstava, ki jo prirede naši šolski otroci pod vodstvom učiteljstva. Kdor hoče s svojo udeležbo otrokom napraviti veselje, pa tudi sam užiti nekaj nedolžnega veselja, naj v nedeljo popoldne pride v telovadnico Orla. Preplačila pri vstopnini se hvaležno sprejemajo, ker se bo z dohodki te prireditve nabavil nov šolski harmonij. — Na naši šoli bodo odsej do konca šolskega leta razen gospoda nadučitelja podučevali same gospodične učiteljice, ker sta učitelja gospoda Kump in Jeločnik odšla na trimesečen risarski tečaj v Ljubljano. — Dva mesečni podučni tečaj za mizarke mojstre na tukajšnji šoli se je zaključil preteklo nedeljo. Pod vodstvom strokovnih učiteljev iz Ljubljane so se namreč mizarji učili delati proračune, stroškovnike in drugo potrebno pri svoji obrti. Tečaj je s primernim nagovorom zaključil ravnatelj obrtno pospeševalnega urada gospod ing. Remec, nakar sta se zahvalila domači župan in načelnik mizarске zadruge.

g Iz brdske okolice. Lukovške občine odbor je sedaj sestavljen iz osmih pristnih naprednjakov. Koliko je tem mogotcem za občinski blagor, so precej pokazali. Mislijo sedaj delati vodovod, katerega naj bi plačevala občina. Vodovod bi imeli pa samo štirje ali pet posestnikov. Nad 95 odstotkov občanov bi pa bilo po tej naredbi brez vode. Toda tako ne bo šlo! Par lukovških liberalcev naj bi imelo svoj vodovod, ko ima že vsak svoj vodnjak in dosti vode! Druge vasi pa naj bi samo plačevale! Ne boš, Jaka! Še eno vprašanje na gospoda župana! Vsak župan je imel še do sedaj občinsko tablo obešeno kje na vidnem kraju. Zakaj pa jo imate Vi tako skrito, menda kar samo za svoje prijatelje? — A. S. Podgradiški.

g Črnuče. V nedeljo je bila naša dvorana zopet polna. Gospod urednik Kalan je imel zanimivo in temeljito

predavanje o alkoholu. Svoje dokazovanje je potrjeval s slikami. Marsikdo je šele sedaj spoznal, kako hudoben je alkohol, kako strašno je njegovo delo — največji škodljivec in uničevalec človeške sreče! Prodani grunti, beraška palica, gorje in solze v družini, zanemarjeni otroci, zapeljana, podivjana mladina, prepiri, pretepi in uboji, ječa, bolnišnica in norišnica, prezgodnji grob in največkrat pekel — to je strašno delo krutega, neusmiljenega alkohola! — Pa se nam dela tako sladkega, nedolžnega. Ne boš nas več sleparil, pošast, sedaj te poznamo. Zato smo vsi navzoči sklenili neizprosno boj temu sovragu. Nekateri so se že, drugi se bodo prihodnjo nedeljo vpisali v to sveto vojsko. Naprej mladina, zakaj, ti si naš up — stare in slabe pustimo, naprej zlasti vi, pogumni mladeniči in brhka dekleta, naprej v sveto vojsko do vesele zmage nad najhujšim sovražnikom! S tem bomo najlepše poplačali nemali trud gospoda predavatelja. Bog vas živi in blagoslovi Vaše zares misijonsko delo v naši deželi!

g Sv. duh pri Stari Loki. Ponesrečen roparski napad. V gradu Ehrenau (last Otona pl. Detela) je za oskrbnika 64letni Franc Debeljak, podomače Mružev France. Ker je za en čas čisto sam v gradu, je to priliko porabil neki dozdaj še nepoznan tujec. V petek, to je 12. t. m. zvečer pride France kot navadno od dela, si pripravi nekaj večerje, nakar začuje trkanje na vrata. Misleč, da je prišla njegova hči, gre odpret, a v tistem hipu plane nek lopov z nožem nanj z besedami v nemškem jeziku: »Tvoje življenje sem!« France se umakne v sobo, ta za njim, tu Franceta pobije na tla in vbije luč. Toda France, dasi že 64 let star, ni izgubil zavesti. Ko lopov prižge užigalico, misleč, da ima zadosti in hoteč pograbit malo sekuro v bližini, skoči France kvišku, zagrabi na mizi svoj žepni nož in večkrat sune proti napadalcu. Bila je borba za življenje in smrt. Med tem se France spravi do vrat, skoči ven in leti do sosedov. Seveda je odkuril tudi lopov, vedoč, da v pesteh razjarih mož ne bi bilo dobro biti. France je dobil več udarcev na glavo in si prerezal roko, ko je zagrabil za nož, namenjen njemu v glavo. Razbila sta uro in luč. Orožništvo je bilo takoj obveščeno. Napadalec je bil zvečer še v tukajšnji gostilni ter se je jako zanimal za okolico in grad, kupil tudi svečo, da bi nemoteno opravil vizite v grajskih sobah. Zgubil je tudi čepico. Da bi se le posrečilo najti lopova!

g Dob. Dne 2. aprila se je v Krtini delila podpora našim žvinorejcem. Tudi mi se pridružujemo dopisniku iz Ihana v zadnji »Domoljubovi« številki. Edino S. L. S. ima srce za kmeta in resno voljo, da mu pomaga do pravega napredka. Kdaj so se v dobi liberalnega gospodarstva delile take podpore! — Naše društvo vabi svoje prijatelje k prireditvi, ki bo dne 21. aprila popoldne po službi božii pri Milaiznovih.

81

g Dob. Da imajo liberalci »srce« za ljudstvo, kdo je o tem še dvomil. Tudi pri nas so pokazali, da imajo lep kos velikega liberalnega srca. V svoji znani ljubezni do bližnjega so bili naš dobri gospod Kuhar, zemljiški posestnik, vpokojeni učitelj in občinski svetovalec v eni zadnjih sej strašno zoper to, da dobska občina prispeva majhen donesek za organistovo in cerkvenikovo plačo. Že tako je pri nas organistova plača prav malo sijajna; g. Kuhar bi mu v svoji ljubezni rad še to odjedel in to celo svojemu stanovskemu tovarišu! To je menda pre malo napredno, da bi človek dobival za svoj trud še plačo. Zato pričakujemo, da se bo g. Kuhar v svoji znani ljubezni do kmečkega ljudstva odpovedal tudi svoji pokojnini, zlasti ker mu jo plačuje klerikalna kranjska dežela. Kadar se to zgodi, se bom zopet oglasil. — Opazovalec.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Prejeli smo naslednji popravek: Ni res, da bi storil brat Robert Kenda, suplent na ljubljanski realki, veliko boljše, ko bi se učil in pripravljaj za profesorsko izkušnjo, kajti res je, da je profesorski izpit za srednje šole iz zgodovine in zemljepisja s slovenskim in nemškim učenim jezikom uspešno napravil že pred več nego 3 leti — Z odličnim spoštovanjem Robert Kenda, namestni realčni in gimnazijski učitelj. — Ljubljana, dne 13. aprila 1912.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Nogo si je zlomila na Poljanah v ponedeljek posestnica Apolonija Tome. Padla je iz hleva v takozvan »trahtar« za seno. Prepeljali so jo v bolnico v Ljubljani. — Umrla je v soboto, 13. marca, pri svojem bratu Jožefu, župniku v Povirju na Notranjskem, gospa Marija Zakotnik, roj. Novak, v starosti 69 let. Pokojnica je bila rojena v nekdanji Vojdovi hiši v št. Vidu. Bila je vsled svoje ljubeznjivosti povsod priljubljena ter slovela še za časa župnika Blaža Potočnika na šentvidskem koru kot izvrstna sopranistinja. Pokopali so jo v ponedeljek v Povirju. Naj počiva v miru blaga žena! Ostalim naše globoko sožalje.

Dolenjske novice

d Iz Ambrusa. V četrtek dne 11. t. m. se je konstituiral naš občinski odbor. Županom je bil izvoljen Jakob Muhč iz Ambrusa. Svetovalcem pa Anton Hrovat, Anton Vidmar, Janez Hočvar, Janez Kenik, Janez Zavodnik in Franc Papež. Razume se, da so vsi zvesti pristaši S. L. S. Tako smo po dolgotrajnem boju prišli do občinskega odbora in starešinstva, ki nima med seboj mož, ki imajo vse za čisto resnico, kar jim kak liberalcec natvezi in krog katerih bi se smukali liberalni Puciji. — Živeja S. L. S.!

d Iz Adlešič. 11. aprila. Ker mi liberalni dopisun v »Slovenskem Domu« še ne da miru in me zopet pobalinsko napada, naj mu bo tole v odgovor! Zdaj me je napadel v dopisu iz Gribelji, Seveda ni nikdo tako nespameten, da bi mislil, da je to pisal kak Gribljeec. Mi dobro znamo, da je fabrika za tako neumne in lažnjive dopise pri nas in tudi vemo, kateri so ti fabrikanti. Liberalni mazač tega dopisa pravi, da »sem tako daleč padel in se upam stanovskega tovariša župnika Rometa po »Domoljubu« črniti, samo da sebe lepega delam in da ne bi prišel v nemilost«. Nesramni lažnik! Kdaj sem jaz svojega soseda g. župnika Rometa kje črnil? 25 let sva soseda in si zmoromu dobra. Da bi ga pa kdaj črnil, nisem imel nikdar vzroka. Pa bi tudi ne bilo lepo od mene, vsaj je 11 let stareji od mene. Če sem pa jaz v svojih dopisih omenjal, kako so volili Gribeljci in kako so se nedostojno obnašali v naši fari, torej v tuji občini, s tem vendan nisem črnil g. župnika Rometa, vsaj on ni na tem prav nič kriv, pač pa kdo drugi. Vsaj so Gribeljci pri predzadnji volitvi 18. oktobra 1910 vse drugače volili, namreč 59 s S. L. S. in samo 4 liberalca Gangla. Da so pa zdaj drugači, vemo kdo je kriv. Sicer pa se sliši, da nekateri že obžalujejo, da so se dali zapeljati. Saj je tudi med njimi še več poštenih mož. In potem pravi, da sebe lepega delam, da ne bi prišel v aemilost. S čim bi sebe lepega delal, ne vem. Pač pa sem očitno pohvalil svoje župljane, da so po veliki večini z menej edini, poslušajo moj glas in volijo pri vsakih volitvah s S. L. S. Spominjam med drugim še posebno na lanske občinske volitve. S kako ogromno večino je takrat zmagala naša stranka! Takim poštenim, zanesljivim in stanovitnim možem-volilcem res vsa čast. Te sem lepe delal in hvalil, sebe pa nikdar. Potem pa je liberalni mazač še zapisal »pfuj, lastna hvala!« Pfuj je nemška beseda, a slovensko se pravi pa: fej te bodi, liberalni dopisun in lažnik! In take poštene župljane moje in volilce imenuje dopisnikar v omenjenem grdem dopisu »backe!« Potem pa piše še o »biču«, češ, da smo si ga mi prisvojili, a da je njihov, to je liberalcev. No biča vam pač nismo vzeli, kaj ga prav nič ne potrebuje naša stranka in bi bil nam le v sramoto, le pridržite si ga, da boste ž njim vihteli po nas, kadar dobite oblast, kakor pišete. Mislim pa, da boste morali še dolgo čakati, predno pridete do te oblasti. Dobro pa, da vže naprej vemo, kako se mislite vesti proti nam. Toraj z bičem proti liberalna stranka naši stranki! Nekateri res, da rabijo že zdaj bič ali kaj takega, pa kar po glavah, celo do krvi. To je liberalna omika! In kaj še pravijo? Da je treba farovže zabiti. No kaj takega pa do zdaj menda še niso zahtevali liberalci, ampak anarhisti. Vidi pa se iz tega, kako si želijo portugalskih razmer. In pa še kako pobožno znajo pisati liberalni mazači! Pišejo dalje: »Bog je stvarnik neba in zemlje, kmet

pa stvarnik kruha«. Da bi bil kmet stvarnik, tega pa še nismo slišali in vedeli. Kmet nam res preskrbuje hrano in kruh, za kar mu moramo biti hvaležni, a stvarnik pa vendarle ni, to je edinole Bog, ker se pravi ustvariti iz nič kaj narediti, kar more edinole Bog. In ta liberalni mazač, ki je imenoval malo preje moje župljane, ki so vsi kmetje, »backe«, jih imenuje tu stvarnik«. Takih protislovij je zmožno samo kaka neumna liberalna pamet.

Ivan Šašelj.

d Janče. Samo žalostne novice imam sporočati. Franc Marolt, posestnika sin iz Vnanjarjev, si je pri napravljanju drv zlomil nogo. Isti dan, ko so tega pripeljali iz bolnišnice, peljali so drugega v Ljubljano, namreč Marka Jeranta, posestnika iz Gabrinja, ki si je tudi zlomil nogo. Splezal je namreč na visoko kostanjevo drevo iskati mladih golobov, pri tem se mu je zlomila veja, na kateri je stal in padel je 15 metrov globoko. — Dne 10. t. m. so našli mrtvega na postelji Antona Godec, kočarja iz Gabrija. Prišel je zvečer pijan domov, se vlegel in se ni več prebudil. Bil je velik pijanec. Umril ga je torej »geruš«. Ta žalostna smrt je zbudila v srcu marsikaterega pijanca trden sklep nikdar več se ne vpijaniti. Na enak način so našli tudi v sosednji fari Prežganje posestnika Malnarčka mrtvega. Podnevi je spil 15 frakeljnov šnopsa, zvečer se je vlegel na peč, kjer so ga našli zjutraj mrtvega. Ko bi gospodje, ki dovoljujejo prodajo žganja, živeli med ljudstvom in bi videli, koliko gorja napravlja ta pijača, bi gotovo nobenemu ne dovolili prodaje te peklenske pijače. Proč torej s šnopsom!

d Iz Prečne. Prav vesela in prijazna se je nam obetala letošnja zgodnja pomlad. Vreme je bilo ugodno tako, da je zgodaj začelo zeleneti. Po polju smo marsikje zapazili rženo klasje, tudi sadje se nam je prav bogato obetalo, v vinogradih je prav lepo kazalo. Ali sedaj se je kar naenkrat zaobrnilo, dne 10. in 12. aprila je zapadel sneg, tako da je sadje in po vinogradih trte popolnoma uničil. — Pa upajmo, da bo Bog dal boljše, kakor mislimo! — Prav veselo je bilo slišati petje ptičev pomladanskega jutra, ko so veselo žvrgoleli vsak svojo pesem. Ali nek tič, ki se ne ustraši nobenega mraza, je zopet zapel v »Slovenskem Domu«. Sedaj se je spravil s svojim rumenim »kljunom« nad našega gospoda župnika in kaplana, češ, da jih bosta dobila od liberalnih hujskačev, če bosta prihodnjič še agitirala. Pa kdo je bolj agitiral kakor dotični dopisnik sam? Zato mu pa mi povemo, če bo on še agitiral, ne bo dobil samo po tistih delih života, ko se hrbet neha, ampak tudi po hrbtu.

d Raka. Tu so se že v jeseni l. l. vsilile občinske volitve. Liberalci so se pritožili, pa to pot jim ni šlo tako kot so si mislili. Računali so z gotovostjo, da pri drugi volitvi mogoče spravijo nekaj mož v odbor. Vsled pravilnega postopanja od naše strani pri zadnji

volitvi je c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem pritožbo zavrnilo in izvolitev potrdilo. Sedaj so liberalci za eno blamažo bogatejši. Dne 26. marca je bila volitev občinskega starešinstva. Za župana je bil izvoljen zopet prejšnji župan Fr. Šiška, ki je jako marljiv in razumen mož ter vestno in natančno skrbi za občino. Za svetovalce so izvoljeni sami možje S. L. S. Vsa čast zavednim volilcem in vsem tistim, ki so pripomogli do zmage. Liberalci se jezijo nad tukajšnjima gospodoma Bonom in Drnovškom, češ, da sta omenjena dva kriva poraza liberalne stranke, ker sta z nami volila. Gg. Bon in Drnovšek sta zvesta somišljenika S. L. S. in ne bosta nikdar tulila v liberalni rog, izvoljena sta tudi za svetovalca. Iskreno zahvalo izrekamo gg. Bonu in Drnovšku, ker sta stala na naši strani, ne meneč se za liberalne prismodarije in tako pripomogla do lepega uspeha in sijajne zmage. Raka je in ostane vedno v rokah S. L. S. — Živio!

d Št. Rupert. Občinske volitve bodo pri nas dne 2. maja in 3. maja. To je v četrtek in petek v začetku prihodnjega meseca se bode videlo, koliko je še zanesljivih, odločnih katoliških ljudi v fari Št. Rupert, ki se ne dajo zbegati od laži in sleparij liberalcev. Zato kličemo še enkrat: Za pošteno pravdo krščanske misli vsi na delo, da bo zmaga proti liberalcem tem lepša in sijajnejša. Tu se ne gre za nobeno osebo, gre se za to ali zmaga poštenje in resnica ali pa laž in krivica. Zelimo, da tako zopet pride potem mir in medsebojno spoštovanje. Možje, žene, dekleta, mladeniči, z omahljivostjo proč in na delo!

Št. Rupert. Liberalci sedaj lažejo, da bode Bukovec župan. Strašno se tega človeka liberalci boje. Bukovec pa je že liberalcem davno obrnil hrbet — pozna jih pa do dna duše: zato je tudi rekel v obraz liberalcu: Jaz še župan biti nočem, ker se bojim, da bi se mi pri liberalcih um pomračil. Na te besede pa je tisti sin liberalnega očeta in »umnega« katoliškega liberalca kar pobledel in umolknil. Če torej liberalci lažejo o Bukovcu, da bode župan, sebi samim lažejo. Naša katoliška stranka hoče samo zmagati, župana bodo pa ti najboljši možje cele fare že med seboj našli. Kaj pa imajo liberalci? Ali ne govore sami liberalci med seboj: Saj bi jaz že tudi prestopil, pa me je sram, sram me je, ker nimamo skoro nič mož med seboj. Prav imajo! Liberalci goljufajo celo deželo in tudi državo, zakaj bi našega kmeta ne?

d Št. Janž na Dolenjskem. Ganljiv pogled je bil velikonočno nedeljo zjutraj na 19 Orlov, ko so stopali v procesiji pred sv. Rešnjim Telesom. Nasprotniki Sokoli so neljubo gledali z rdeče vrste. Tudi nekaj pred Repovčevo gostilno zbranih liberalnih »naprednjakov« je pokazalo svojo nekatoliško oliko s tem, da se niso niti pred Najsvetejšim odkrili. Ravno tako tudi med službo božjo pri cerkvenih vratih cigarete kadijo in še druge surovosti uga-

njajo. Radovedni smo, kdaj preprečijo to poklicani organi ter odstranijo zaničevanje ter motenje vere med službo božjo, ki se skoraj vsako nedeljo in praznik vrši v spremstvu nekega Sokolička pod korom.

d Št. Janž. Cvetno nedeljo je deklška zveza priredila žaloigro »Mater Dolorosa«. Igra se je ob ogromni udeležbi jako dobro obnesla. Ker je to liberalce, zlasti pa Sokole peklo, so si zadnji v tolažbo okrog prizorišča z rogom trobili in z »živio« klici razsajali zato, da bi igralce in ljudstvo motili. Starosta Ivo Majcen naj poprej svoje Sokolčke olike nauči, posebno pa svojega vajenca, da ne bode Orlom brez povoda priimke dajal, preden bo potom »Slovenskega Doma« gospoda župnika pozival v poslavljanje konjedirca za varstvo svojega psa in slabo postreženih konjev. Na ostalo domišljijo še ne odgovarjamo ne, ker smo prepričani, da vse izvira od tukajšnjega liberalnega učiteljstva, ki jih še ljudstvo ne mara videti pri naših predstavah, posebno ne, ker se na vsaki liberalni veselici kot prvi vsiljujejo. Učiteljstvo pa nikakor ne more ovreči, da »je« v katoliški veri popolnoma mlačno, saj jih je redko videti v cerkvi. Tudi šolska Ančka se je izrazila, da ne pojde več k sveti maši in k pridigi, ker se nji baje preveč vest z lece sprašuje. — Zato ne moremo imeti zaupanja v take učitelje, ki bi imeli biti šolskim otrokom v zgled, kar pa sedaj niso!

d Iz Tržišča na Dolenjskem. Hudo je spekel sokolskega kolovodja zadnji dopis v Domoljubu. Rehtičl je, še pridušal in stresal svojo onemoglo jezo na popolnoma nedolžne ženske. Resnica ga je zbodla v oči in zaprsegel je klerikalcem maščevanje. In glej! V zadnjem »Svinjskem domu« so zavekale liberalne »sove« in se obregnilo v naše Orle, ki so na velikonočno nedeljo prvič javno nastopili. Liberalne »sove« so v skrbeh, kako bodo Orli zmogli stroške za kroje; povemo jim na uho, da so že plačani. Pač pa bodo težko liberalne »sove«, če se bodo sploh vgnezdile, zmogle stroške svojih uniform, ker bodo poleg velikih stroškov za svoja dolga grla morali plačevati še za svoje nezakonske otroke, katerih imajo v svojih vrstah lepo število. Pa tudi kar je naprednih gospodarjev pri »sovah« jim bode trda predla, ker niso kot gospodarji preveč na glasu, nekaj takih mož niti župnikove bere ni zmoglo, temveč so jo ostali na dolgu. Zato naj »sove« le pazijo, da sebe dobro podpro, ker gre njim samim trda za gnezdo. Ker g. Prijatelj noče za »sove« nesti svoje kože v stroj, so se baje obrnili na gospoda Šerceljna v Pijovcah, da bi jim dal na razpolago živinski hlev, pa tudi g. Šercelj jim ne gre na roko. Zato naj »sove« pazijo, da v tem hudem mrazu v že zvaljenih jajcih ne zmrznejo.

d Semič. Zgradba nove železnice napreduje. Sicer zunaj na prostem še ni mnogo videti. Pri predoru se pa že precej pozna. Od severa od Prelogov sem je izvrtanega že nad deset metrov.

od juga pa nekaj manj. Hitreje bo šlo delo od rok, kadar bodo začeli delati mine s stroji. Do tega časa pa bo na jugu trajalo še kaka 2 meseca. Stroje bo namreč gonil stisnjen zrak. Tega bodo napeljali iz Prelogov, kjer je glavna hiša za stroje, po ceveh čez Semiško goro in tu bo s pritiskom 6 atmosfer gonil stroje. Uporabljali ga bodo tudi za ventilacijo. — Dela se vsak dan, ob delavnikih in nedeljah, v dveh oddelkih (šl. tih) po 8 ur, vmes pa je 8 ur za zračenje predora. — Izvedeli smo še za en nov vzrok, zakaj se je delo zapoznilo. Tvrdba Biedermann se je pogajala z domačimi vozniki, da bi prevzeli vožnjo. Ti pa so stavili tako visoke pogoje, da bi tvrdba imela že vnaprej izgubo. Zato je podjetnik sklenil pogodbo z nekim Judom z Moravske, ker je stavil ta bolj krščanske pogoje. Domačini bodo pa ob lep zaslužek prišli. Vse, kar je prav! Domačini, zapomnite si to! — Imeli smo dva dni hudo slano, kar se bo gotovo občutno poznalo v vinogradih.

Notranjske novice

n Iz Idrije. Tretjo nedeljo po Veliki noči praznuje Katoliška delavska družba bolj slovesno svoj društveni praznik. Varstvo sv. Jožefa je tudi zanj povod, da se spominja njega — vzor delavca. Kakor navadno, bo imela družba pri sv. Antonu ob pol 8. uri sv. mašo z nagovorom. Moški zbor Kat. del. družbe bode pel med daritvijo in na večer bode v Didičevi dvorani Finžgarjeva igra »Divji lovec«. Ker zadnjič radi navala par sto ljudi ni moglo dobiti prostora, se sedaj nalašč za te še ponovi. Člani kakor tudi prijatelji naše družbe se vabijo k udeležbi zjutraj in na večer. — Jašek »Marije Terezije« so do tal podrli. Le še orjaški dimnik žalostno stoji in čaka, da še njega odpravijo. Leta 1738. je bil napravljen, služil je torej 171 let. A ker je bil le z močnimi hloidi napravljen in kar 300 metrov globoko v zemljo, ter se hrib, ki je precej izkopan, zelo useda, se je les na nekaterih krajih udal in odprtina je mesto naravnost navpična postala nekoliko kriva, da se je voz zadeval ob to sedaj ob ono stran, ko je vozil na površje ali se spuščal v globino. Raditega je ministrstvo odredilo, da naj se odpravi vsa naprava in jašek zasuje. Lansko leto so jašek cesarja Josipa II. nanovo s cementom obdali in letos moderno železno dvigalo napravili; zato bode lahko on sprejel še ono, kar je dosedaj nudil stari »šaht«. — Te dni se je podrla tudi stara erarična hiša na starem šolskem trgu, katero je rudnik prepustil gozdnemu oskrbništvu, odkar se je to ločilo od rudarske direkcije in se priklopilo leta 1872. direkciji v Gorici. Stavba je bila zelo stara, morda okoli 300 let, in ni več zadoščala sedanjim potrebam. Na istem prostoru se

zgradi nova stavba, ki bo služila istemu namenu.

n Žiri. Naša abstinenčna gostilna deluje že dolgo časa v splošno zadovoljnost in je tako podala dokaz, da moremo tudi Žirovci shajati brez opojnih pijač: vina, piva in žganja. Prav potrebni smo bili abstinenčne gostilne; prej so morali ljudje iskati zajterka po gostilnah, in hočeš nočeš si zazval z jedjo že zjutraj kozarec vina, piva, kar je obžalovanja vredna in škodljiva razvada. V abstinenčni gostilni se ne bo ne tebi ne drugim čudno zdelo, če ne bo pri jedi opojne pijače. Zlasti glede otrok, ki morajo vsled zelo oddaljenih krajev ob prejemu sv. zakramentov v Žireh zajterkovati, si človek oddahne, ko jih vidi, da gre do zjutraj v abstinenčno gostilno, ker so s tem obvarovani marsičesa, kar še ni za take ljudi. Abstinenčno gostilno imamo, rabimo pa še mnogo, mnogo dobrih in zvestih abstinentov.

n Goški liberalci, to so vam tiči. Na dan izvolitve novega župana pride deputacija goških liberalcev k novemu županu Ivanu Mislej ter mu čestitajo k županski časti. Med drugim se tudi drznejo trditi, da so bili oni vedno za to, da bi bil on goški župan. Nesramna hinavščina! Ako ne veste več, koliko glasov je Ivan Mislej od liberalcev dobil, vam tukaj povemo, da niti enega ne, iz česar se lahko sklepa, da ste bili vsi liberalci za to, da Ivan Mislej še odbornik ne bi bil, kaj še župan. E, Ivan Mislej je dobro razumel namen liberalne deputacije, vsled česar so se liberalci že isti večer prepričali, da je to grozdež preklislo. Kaj takšnega so le liberalci zmožni.

n Na Gočah bode v nedeljo, dne 21. aprila ob 3. uri popoldne občni zbor pevskega društva »Nanos«. Ta občni zbor bode velavažen, ker se bode pravila tako preuredila, da se bode poleg petja gojila v večji meri tudi druga izobrazba. Na občnem zboru govoril bode Gočanom že dobro znani g. Jež, jurist iz Vipave. Ker je tako društvo na Gočah zelo potrebno, se vabijo vsi, kateri so za napredek in pravo izobrazbo, da se tega občnega zbora udeleže.

n Iz Spodnje Idrije. Na Veliko noč, na dan najsvetejšega praznika naše krščanske vere, kažejo tudi naši socialni demokratje, oziroma njih poglavarji že leto za letom svojo g l o b o k o v e r o. Ker se vrši procesija Vstajenja zgodaj zjutraj, razsvetle vaščani in okoličani svoje hiše; nešteto lučic sveti v čast vstalemu Odrešeniku, najrevnejši vaščan ali rudar se ne boji darovati nekaj krajcarjev za razsvetlavo v svojem stanovanju, da počasti svojega Zveličarja, samo m o k r a š k i k o n s u m je v temi in spanju. Tej hiši menda še ni zveličanje došlo! Za Boga nimajo tam nobene luči, čeprav jih drugim prodajajo! Za denar ljudem vse prodamo — za Boga za st o n j nimamo v naši mokraški prodajalni nobene sveče. Kaj pravite deležniki mokraškega konsuma k temu? Ali Vam je prav to, ki tam kupujete?

Če radi vidite, da je tako, potem ste si zelo enaki, če pa tega ne odobravate, zakaj pa to trpite in take pogane podpirate? Ko vsa župnija obhaja dan Vstajenja, praznik svetlobe — obhaja mokraški konsum praznik teme in spanja. Lahko se bodo še konsum in njega prebivalci norčevali iz spodnejdrijskih ljudi, dokler ne bo več krščanske zavednosti. Krščansko zavedni možje in žene pa bodo mokraškemu konsumu drugače posvečili, kakor sveti ta svojemu Bogu na dan Vstajenja. Spodnja Idrija, čas bi bilo, da tudi ti vstaneš, da te ne bodo komandirali pogani!

n Goče. Občinske volitve so sedaj na Gočah končane s popolnim porazom liberalcev. Liberalci niso nobene občine tako ljuto naskočili, kakor Goče. Franjo Mercina je že dolgo pred volitvami napovedoval, da mora pasti goška klerikalna trdnjava, vsled česar so bili vsi liberalni agitatorji alarmirani in napeli so vse sile, da bi to trdnjavo osvojili. Še tik pred volitvami je trdil Mercina, da gotovo zmagajo vsaj v dveh razredih, zato je pa bil pri skrutiniju toliko bolj razočaran, ko je videl na lastne oči — bil je zaupnik liberalne stranke — da so povsod pogoreli. Nasprotniki so vložili proti volitvi ugovor, a je bil zavržen, in na velikonočni ponedeljek se je vršila volitev starešinstva. Županom je izvoljen Ivan Mislej, svetovalcem pa Rihard Ferjančič in Anton Vovk.

n Iz Koč pri Prestranku. Zadnji dopis v »Domoljubu« iz Matenjevasi je posebno liberalcem všeč, ko smo jih tako lepo fotografirali. Zacvilili so v »Narodu«, da je bilo jo! Seveda je vsega kriv naš g. župnik. Ta jim je trn v peti, ker se trudi za pošteno stvar med poštenim ljudstvom. Da bi pa ravno on sam bil dopisnik »Domoljuba«, to se pa ne more zahtevati, saj šo prismo-darije prestranskih liberalcev tako daleč naokrog znane, da zamore še kdo drugi o njih pisati. Radoveden sem bil, kaj pravijo Kočani na »Narodove« čenče. Da je ves dopis sama laž in pretiranje, sem že prej izvedel. Kar pa piše o razmerah v Kočah, je že vredno, da o tem seznanim brave »Domoljuba«. Grozno je bil razžaljen dopisnik »Naroda«, ker ni on delil otrobov. V Ljubljani pa že vedo, komu se taka reč izroči, in če kje, je ravno Vadjal v Kočah pravilno in nepristransko vse razdelil. Le delajte račune, za koliko je ljudi osleparil, le imejte še dosti opraviti z otrobami, pa bodele imeli še dosti opraviti s sodnijo! — Dalje liberalce skrbi mlekarja! Nikar ne imejte preveč skrbi za nas! Mi smo s svojo mlekarjo jako zadovoljni, posebno sedaj, ko smo nekaj sitnežev in šuntovcev vun vrgli — in bomo zanaprej vsakega, ki bo le poizkušal po vašem podpihovalcu delati zgago v naši zadrugi. Občne zборе pa bomo imeli, kadar se bo nam prav zdelo — zato je občni zbor za 21. t. m. bil sklican samo v vaši nadedati buči! — Načelnik mlekarne vam tudi ni povšeči. Ni čuda! Izvolili so ga

drugi, ki poznajo moža, da je za to zmožen. Kaj mislite, da bodo izvolili tistega šuntovca, ki je znabit par trdnih kmetov spravil ob vse premoženje? Kdor pa dela na to, da bi nekateri ustanovili svojo lastno mlekarino, in jih k temu še hujša, ta je ali tako neumen, da ne vé kaj dela, ali pa tako zloben kot hudoba, češ, če sem jaz ob vse prišel, naj pridejo še drugi! Kako Štirnar upravlja sodnijskim potom njemu izročena posestva, za to skrbi sodnija. Dopisnik naj raje bolj skrbi za Samecve užitek, da ne bodo imeli brez potrebe odvnetniki lepih dohodkov. Tistih 404 K, čez katere je g. Kanalac naredil prepeved, mu jih Krnel radevolje pusti in privoščiči, da bi jih hodil vsaj toliko časa na pošto iskat, kakor je hodil medved gledat na trn, kdaj bo rodil. Tedaj bo dobil tudi tistih 20 kron, o katerih pravi, da jih je koza zavekala, — pa jih dosedaj še nobenemu ni bilo treba šteti. Koza se sedaj nahaja v Selcu. Vse kar sem izvedel v Kočah o dopisu v »Narodu« je sklepati po vseh neumnostih, ki so stlačene v njem, da hodi en velik kozel za kozo.

n **Iz Knežaka.** Znano je, kako sramotno so pogoreli naši liberalci pri letošnjih občinskih volitvah. Poraz je bil tako hud, udarec tako strašan, da ga liberalci ne morejo preboleti. Zdaj si je pa učitelj Česnik — vodja naše liberaine garde — izmislil nekaj drugega; da bi imel vsaj nekaj pristašev, je ustanovil — »fajerber«. In ta naš »fajerber« je nastopil prvokrat pri velikonočni procesiji, seveda brez cerkvenega dovoljenja, ker hoječo biti — tudi kristjani. Čudno je pa, da ljudje, ki nikdar cerkve od znotraj ne vidijo, ljudje, ki sovražijo vse, kar je s cerkvijo v zvezi, da vendar gredo k cerkvenim slovesnostim in tako slepim ljudem vržejo nekaj peska v oči. Prav so pa storili, da so ostali — zunaj cerkve! — V ponedeljek so pa pripeljali svojo novo brizgalno. Že v Št. Petru so jo »blagoslovili« z dvema sodčkoma piva. To je bilo pijače potem doma, nazadnje pa pretep ob 3. zjutraj. Mi seveda proti požarni brambli kot taki nimamo nič, ker je povsod nujno potrebna, ampak tega ne moremo pripustiti, da bi se požarna bramba zlorabljala za liberalne namene, da bi se naša mladina navzela liberalnega duha in da bi se po liberalnih veseljih napeljevala k pijančevanju in zapravljenosti. Požarna bramba je Česniku — deveta briga, liberalizem pa — prva! On hoče iz mladih fantov dobiti pozneje zase — volivce. — O g. Pircu, drugem učitelju in tudi »fajerberju«, bomo pa poročali, ko nas bode zapustil in se preselil kmalu drugam, da ne bode tudi tam pustil tako lepih »spominov«, kakor pri nas. Menda se razumemo! —

Požarni brambi pa kličemo: Parado in liberalizem proč, pa bomo prijatelji!

n **Iz Knežaka.** Prihajale so nam že večkrat pritožbe glede pristranskega postopanja g. orožnika Krambergerja. Gradiva se je nabralo dovolj! Če je klerikalec, ga naznani, če je liberal, ga pardonira. Naše potrpežljivosti je konec. G. Kramberger naj bo liberal, kakršen hoče biti, ampak to naj z a s e obdrži; mi pa zahtevamo e n a k o pravico za vse! Drugače bomo jasneje govorili!

n **Iz Kilovč.** Menda odkar izhajaš, moj dragi »Domoljub«, še ni bilo od nas dopisa v tebi. Smo res oddaljeni od sveta, toda tudi pri nas je zasejal hudobni duh slabo seme »Slovenskega Doma«. Pri volitvah so naši možje le preradi poslušali znanega Pavlina in volili z liberalno stranko. In tako smo razvpiti po svetu kot — hudi liberalci, pa smo le zapeljani. Zato imajo gospod župnik prav, ker nočejo potrditi liberalca za mežnarja. Liberalci naj gre k liberalcem za mežnarja. Možje, takih ljudi, kot so Pavlin, Ivanc in Kovačev sin, ki imajo svinjski »Slovenski dom«, ki je bil zaradi hudodelstva motenja vere zaplenjen, ne poslušajte! Čas je že, da se tudi v Kilovčah zdani! — Kilovčan.

Iz raznih krajev

Podbrška Bača (Goriško). Gospodarski napredek. Pred nedolгим časom se je tukaj ustanovila mlekarska zadruga »Sirarna« s sedežem na Bači. Novosezidano lepo poslopje kaže veliko požrtvovalnost posestnikov ter tudi obeta dobro prihodnost živinorejcem. Deželnemu odboru v Gorici se vodstvo sirarne iskreno zahvaljuje za dovoljeno podporo. Obenem pa tudi naznanja vsem kupcem sira, t. j. trgovcem, gostilničarjem itd., da ima društvo (sirarna) na razpolago veliko množino že več mesecev starega sira. Ceno istemu pove vodstvo sirarne na Bači, pošta Podbrdo. Kupci! Obrnite se na domačo, zanesljivo dobro, pristno blago, gotovo boste zadovoljni. — Vodstvo sirarne.

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Kamnik. Ker je občinstvu zelo ugajala prva uprizoritev igre »Mati svetega veselja« in so se slišale želje, naj se igra ponovi, zato se bo v nedeljo, 21. aprila, ob pol štirih v Kam-

niškem domu v drugič igrala. Čas je za okoličane ugoden, ker bodo lahko še po dnevu doma; konec igre bo namreč pred 6. uro.

Katol. slov. izobraževalno društvo za šentpetersko posavje priredi v Smartnem o. S. v nedeljo, dne 21. aprila t. l., popoldne ob štirih zanimivo predavanje. Predava tajniki šentpeterskega prosvetnega društva Jožef Pirc »O razvoju gledališča«. Vabimo posebno fante in dekleta, da se predavanja v velikem številu udeležijo. Ob dveh popoldne iste nedelje je sestanek šmartinskih Orlov. Pridite v velikem številu!

Iz Dobrniča. Slov. katol. izobraževalno društvo je uprizorilo zadnjo nedeljo novo dramtizarano igro »Jurij Kozjak«. Natančneje izpregovorimo o njej prihodnjič. Ker je 21. t. m. celodnevno češčenje, se igra ponovi šele dne 28. t. m., t. j. Jurjevo nedeljo. Toliko v vednost sosednim društvom.

Iz šinkovega Turna. Katol. slov. izobraževalno društvo priredi dne 21. in 28. aprila 1912 veselico s sledečim sporedom: 1. Petje. 2. »Dve materji«, igrokaz s petjem v štirih dejanjih. 3. »Čašica kave«, veseloigra v enem dejanju. Začetek popoldne ob 3. uri. Vstopnina navadna. Vse prijatelje poštene zabave vabi uljudno odbor. — Tudi fantje pripravljajo dve igri, in sicer »Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta« in »Kazen ne izostane«. Fantje, le naprej!

Boh. Srednja vas. V nedeljo, 21. t. mes., takoj po nauku priredi izobraževalno društvo predavanje o sveti deželi, ki ga bodo pojašnjevali velike slike s skioptikonom. Vstopnice 20 vin. Kdor hoče videti na lastne oči, kakšna je sveta dežela, naj ne zamudi priti pogledat.

POROČILA O PRIREDITVAH:

Vrhnika. Društvena prireditve dne 14. apr. se je kar najlepše obnesla. Tako polne dvorane, kakor je bila to pot, morda še ni bilo, kar obstoji naš Društveni dom. Vstopnice ni bilo mogoče dobiti prav nobene več in občinstvo, dasi v taki gnječi, je bilo vendar kar očarano od posameznih točk sporeda. Pri dosedanjih prireditvah smo nad vse pogrešali petja, to pot pa je zapel društveni mešan žbor pod vodstvom g. učitelja Jovana štiri pesmi tako dovršeno, da se je vse čudilo, kako se more povzpeli zbor v kratkem času na tako visoko stopinjo. Gotovo velika čast za zborovodjo in pevec! Finžgarjev »Divji lovec«, ki se je nato uprizoril, je dosegel popoln uspeh tudi na našem odru. Zlasti glavne vloge so bile rešene s čutom in ognjem, kakor še nikdar ne. Ker je moralo mnogo ljudi vsled pomanjkanja prostora oditi, se vsa prireditve ponovi v nedeljo, 21. aprila. Najprisrčneje povabljeni vsi od bližu in daleč!

Z Ježice. »Mati svetega veselja« se je na belo nedeljo v Društvenem domu predstavljala ne brez solza in ne brez duševnega vžitka pri domačem ljudstvu, kakor tudi pri odlični gospodi, ki je predstavo posetila. Dekliške družbe opozarjamo na ponovitev velikonočne predstave, ki se vrši v nedeljo, dne 21. t. m., ob pol štirih popoldne. Večje osebe sodijo, da vtis in uspeh uprizoritve na manjšem odru in s samo ženskimi vlogami ni dosti manjši od onega v Ljudskem domu v Ljubljani. Vsak se vrača iz gledališča z vzvišenimi čuti, iz katerih dina Velika noč. Bodi še omenjeno, da je bil po končani predstavi poklonjen g. svetniku Simonu Zupanu velik portret v spomin in v priznanje njegovih požrtvovalnih trudov in del pri Društvenem domu in društvenem življenju sploh. Sliko je umetniško izvršil naš dični mojster g. Iv. Jebačin.

Postojna. Iz občnega zbora izobraževalnega društva posnamemo, da je imelo društvo v preteklem letu stroškov 554 K in 654 K dohodkov; preostanek 100 K je naložen v hranilnici. Prečitano se je 896 knjig in sta knjižničarja poleg tega še preuredila knjižnico. Kon-

Imate li bolečine?

Revmatiške, trganje, glavobol, zobobol? Ali ste si jih nakopali na prepihu vsled prehlajenja? Poizkusite vendar bol lajšajoči, zdravilni, krepilni Feller-jev fluid s z. »Elsafluid«. Ta je res dober. To ni samo reklama! Dvanajstorica za poskušnjo 5 K franko. Izdeluje lekarnar Feller v Stubici. Elsatr 16 (Hrvatsko).

cem marca se je društvo preselilo v novi prostor; s tem je storilo društvo velik korak naprej, ker ne bo treba plačevati stanarine, ki je doslej zahtevala veliko žrtev. — Na cvetno nedeljo je igrala Bogomila igro »Junaške Blejke«; s prvim nastopom je lahko zadovoljna. Tudi novinke - igralke so sigurno nastopale; lepo je prednašala Bogomila pevske točke. Vabimo tem potom vsa zavedna postojnska dekleta in žene, gospodične in gospe, da pristopijo k Bogomili, ki ima ob ponedeljkih, sredo in petkih na razpolago društveno sobo, knjižnico in razen brezverskih vse slovenske časopise. Ob nedeljah popoldne imajo prost vstop vsi člani izobraževalnega društva. Tamburaški odsek Orlov je izvajal na velikonočni ponedeljek na novi maši g. Antona Albrehta v Orehku v lepo okrašeni lopi zlasti iz hrvaške »Tamburice« izbrane točke v splošno zadovoljnost navzočih gostov.

Ogromen izseljeniški parnik ponesrečil.

V ponedeljek ob 2. ponoči se je potopil ogromen izseljeniški parnik »Titanic« družbe White Star Linie, ki se je zadel ob plavajočo ledenik. Na parniku je bilo 2200 potnikov in 900 mož posadke. Rešili so samo 675 ljudi, večinoma žensk in otrok. Utonilo je 1500 oseb. Parnik je veljal 50 milijonov ter je izključeno, da bi ga dvignili iz morskega dna. Parnik je zapustil 10. aprila Southampton na Angleškem. Slovencev najbrž ni bilo na tem parniku.

Dobre knjige

Šmarnice. 18 Marijinih pesmi za mešani zbor, deloma z orglami, zložil p. Hugolin Sattner, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Drugi pomnogeni natis. Cena partituri 3 K, glasovi po 50 vinarjev. — V tej zbirki se nahajajoče Marijine pesmi je prištevati med najlepše, kar jih je zložil naš priljubljeni in sloviti p. Hugolin na čast preblaženi Devici Mariji. — Omenjeni napevi so bili izdani prvokrat leta 1904. ob priliki jubileja petdesetletnice proglašenja brezmadežnega spočetja, pa so bile kmalu razprodane. V novi izdani zbirki je pridejanih še 7 drugih Marijinih napevov. Vsi napevi so pravi biseri, ki jih je skladatelj vpletel v venec Marijinih pesmi. Najlepša in najkrasnejša izmed teh pesmic je pa brezdvomno pesem št. 4.: »S cveticami Te venčamo«, ki je že marsikaterega poslušalca do solz ganila. — Oblika partiture je zelo prikupljiva in lična. Tisk naravnost krasen, papir izredno lep in močan. — Majnik, Marijin mesec, se bliža. Vse se trudi in med seboj tekmuje, da na najlepši način v tem mesecu nebeško Kraljico proslavi. Cerkveni pevski zbori bodo pa Marijo najlepše častili in proslavljali s tem, da bodo p. Hugolinove »Šmarnice«, ki se dobivajo v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, marljivo gojili in proizvajali, posebno v majniku, kakor tudi pri vseh drugih prilikah Marijinega češčenja.

100 Praeludija organi je naslov zvezku, ki ga je izdal stolni regens chori g. Stanko Premrl, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani, cena 3 K 80 vin., po pošti 20 vin. več. — Preludije so daljše in krajše; nekatere so prikladne za vstop ali konec božje službe, večina služi za medigre. Pisane so večjidel na dva zistema, nekaj jih je za vajo pisanih na tri. Zastopani so vsi durovi tonovi načini do štirih križev in peterih C; razvidni so iz indeksa, ki se nahaja na notranji strani ovitka. Pedal je po potrebi zaznamovan, fraziranje je označeno z lokii. Menjava manualov je prepuščena igravcu in se ravna po forte in piano. Nekatere igre so homofonne, večina pa je tematična, a tudi v homofonnih je mnogo imitacije. — Glede notranje vrednosti omenim, da so igre delo zrelega mojstra, ki ničesar ne poizkuša, marveč kar zapiše, to velja. Dalje izjavljam, da so motivi jako plemeniti, postopi glasov samostojni, gladki, dosledni, kontrapunktika zmerno moderna. Vsaka igra prinese kaj novega, značilnega, v vseh veje bister, svež duh; čudim se bogati invenciji, ki je skoro neizčrpna. Zdi se, da čujem igrati samega mojstra, čegar fantazija na orglah je naravnost gorstasna. — Igre bodo jako dobro služile v cerkvi, iz njih se pa tudi vsakdo lahko uči dobre, zdrave kontrapunktike. Slovenska cerkveno-glasbena literatura je pomnožena z odličnim delom, kakršnih je malo med nami. — Izdaja je priročna, ker ležeča, papir lep in trden, tisk izredno krasen, napak nobenih. Igre bodo šle po celem svetu, priporoča jih tehtna vsebina. — P. H. Sattner.

Drobtine

Zlata doba. Prejeli smo iz kmečkih rok sledeči dopis, ki ga priobčujemo neizpremenjenega. — Največ gorja in uboštva in prepira povzroča alkohol, posebno žganje. Kakšni so nasledki! Pijanec sedi celo dopoldne, tudi cel dan, da, celo po dva dni pri žganju, katerega vliiva v svoje nenasitno grlo, dokler se ne začne opotekati in preizkušati svojo glavo ob zid ali ob kamen, kamor prileti. Poglejmo žganjarja pri »šnopsu«, kako kvanta, nobena beseda mu ni pregrda in preostudna. Pohušuje male otročiče, druge in svoje, ako mu jih Bog dá. Huđuje se čez davke in slabe letine, posebno grdo čez duhovnike in čez trezno misleče ljudi, češ, da so skopuhi, ker ne dajo za noben frakelj »šnopsa«. Stopimo v nedeljo v kako gostilno, videli bomo, koliko se zabavija zoper Cerkev in njene naredbe. Z »šnopsom« okajenimi možgani hoče pijanec vse preurediti. Po volji mu niso pridige, posebno če gospod s prižnice svare zoper pijančevanje in liberalizem. Potem imajo v znani gostilni pri frakeljnu veliko besedo. Birt jim

pritrjuje in k zabavljanju še podpihuje. Od prve maše pride opoldne ali zvečer, da, celo drugi dan s kakim »štem-peljnom« na čelu domov. — Kaj pa doma pri taki hiši, kjer je oče pijanec? Kaj pa žena in otroci? Žena joka, otroci hodijo v nedeljo brez maše okoli, ker nimajo potrebne obleke za v cerkev. Za molitev je kreg in kletev in zato tudi ni blagoslova pri hiši. Zato boj alkoholu, posebno žganju! Zeleti bi bilo, da bi poklicane oblasti poskrbele za govornike, da se povsod ustanove treznostni odseki in se ljudstvo tako zopet povrne nazaj k treznemu življenju. Zakaj to je kuga za naše kraje. Naj bi to prepričanje se razširilo povsod po naši mili slovenski domovini. In tudi drugod, kjer prebivajo naši bratje, posebno v Ameriki. Kakor je čuti, tudi tam dela alkohol veliko gorja. Cenjeni bravci »Domoljuba«: vsi na delo zoper žganje! V vsaki župniji ustanovljajte treznostne odseke. Začeti se mora že pri otrocih in fantih in dekletih! Pa tudi starši dajte svojim otročičem s tem lep zgled, da se zapišete v treznostni odsek. Somišljeniki na delo za treznostni odsek v vsaki župniji!

1156

Oglas.

Iz proste roke prodam Klepčev kmetijo v št. 46 in 88, k. občine Dobruvica pri Metliki na Kranjskem, koja obstoja iz:

- 27 parcel rodovitnih njiv,
- 22 „ gozdov, stelnikov in pašnikov,
- 1 „ vinograda, 12 let stare nove trte,
- 3 „ vrtov ali sadovnjakov z primernimi poslopji.

Posestvo leži tik bodoče belokranjske železnične proge, nekoliko sežnjev od prostora, kjer bo stala bodoča mala postaja Dobruvica, ter je dobre pol ure od mesta Metlika.

Več pove podpisani lastnik, pismeno ali ustmeno.

Dne 26. sušca 1912. **Josip Klepec**
Jollet, ILL, Amerika.

Za kratek čas

SMEŠNICE.

Po domače razloženo. Urban: »Slišim praviti, da je Sirk zadel veliko srečko (los). Ali se to lahko zadene?« — Jernač: »To ti bota prav po domače razložil: Misli si, da greš za plugom in kadiš iz pipe, ki ima pokrov odprt. Nad tabo leti vrana in zadaj nekaj od sebe spusti. Če bi tisti odpadke tebi ravno v odprto pipe padel, bi bilo to ravno tako, kakor če bi zadel veliko srečko! Sedaj veš, kakš se to težko primeri!«

Usmiljen šlovec. A.: »Moj prijatelj Laščan ne pusti nobenega reveža proč itle.« — B.: »To je res, ampak ga pusti toliko časa stati, da sam odide!«

Slab organist. Cerkveni ključar je v svoji oporoki volil organistu sto kron pod tem po-

gojem, da pri njegovi pogrebni maši ne bo orglal.

Pri zdravniku. Zdravnik pogleda v čakalnico in vpraša: »Kdo že najdalje čaka?« Korojač pa, kateremu je bil zdravnik dolžan, reče: »Jaz že čakam od lanskega leta!«

Tovarna za sukno J. Marek

Liberce, Češko, dobavlja najlepše, najcenejše in najtrpežnejše blago za površnike. Zahtevajte vzorce. 1057

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Praga, 10. aprila: 52, 64, 45, 85, 66.
Dunaj, 13. aprila: 48, 66, 51, 61, 32.
Gradec, 13. aprila: 28, 77, 52, 42, 4.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 15. aprila 1912.

Deželni pridelki:	Cena		Zliva, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	23	20	ziva vaga:		
Rž	19	60			
Ajda	22	—	Goveda pitana	91	—
ječmen	19	60	Teleta težka	109	—
Oves	20	90	Teleta mala	105	—
Proso belo	24	—	Pršiči	134	—
Proso rumeno	18	30	Koštruni	104	—
Koruzna stara	21	25			
Koruzna nova	20	60			
Leča	26	—	Kuretina in drugo:		
Grah	29	—	Maslo kuhano od		
Lineno seme	44	20	K 260— do	300	—
Grašica	22	80	Maslo surovo od		
Domača detelja	167	—	K 280— do	320	—
Gorejska rpa	47	50	Svinina sveža (špenj)	158	—
Fizol ribičan	40	20	Svinina prekajena	168	—
Fizol prepelčar	37	60	Mast svinjska	174	—
Fizol mandolon	21	80	Loj	94	—
Cebula	9	20	Jajca 100 komadov	7	—
Krompir	9	20	išenci	1	70
Zelje sveže	—	—	Golobi	—	80
Zelje kislo brez			Raca	2	70
soda	9	70	Gos	6	—
Repa sveža	—	—			
Repa kisla brez			Kolonjina hlogo		
soda	10	60	na dobelo:		
Brinje	29	—	Riz Rangon od		
Kumna	74	—	K 28— do	39	—
Orehi	55	—	Kava Santos od		
Gobe suhe	—	—	K 280—	297	—
Ječice	—	—	Sindok	97	75
Zelod	—	—	Petrolej	40	50
Smrekovi storži	—	—			
Seno	4	20			
Slama	3	—			
Stelja	2	80			

Gospodarska zveza v Ljubljani.

Zaloga kave, riža, sladkorja itd.

Priporoča se trgovcem na deželi.

Prodaja semenski fizol, ribičan, prepelčar in mandalon.

Zaloga cementa umetnih gnojil in krmil.

MOJA STARA

Iskušnja me nudi, da moram za nego kože rabiti le Steakopfer Miljo mlet-e mila Bergmann & Co., Tešin ob Labi. Komad po 80 vin. se dobiva povod. 442/II/13

Najprimernejša darila si more vsak izbrati iz velikega, lepo ilustrovanega cenika, ki ga na željo radevolje dopošlje ljubljanska tvrdka H. Suttner, veletrgovina z urami, zlatnino in srebrnino.

Prebavila naj se varujejo, ker človeško telo nima organa, čigar še tako nepomembna motenja bi tako obsežno vplivala na vse organe in jim lahko povzročila najhujše posledice. Varujejo se pa prebavila, če jim skušamo olajšati delovanje s tem, da zbudimo funkcije prebavil z lahko odvajajočim sredstvom. Tako sredstvo imamo v 40 letih predobro preizkušenem dr. Rose balzamu za želodec iz lekarne B. Fragnerja, c. kr. dvornega dobavitelja v Pragi. Dobiva se tudi v tukajšnjih lekarnah.

Sprejemni takoj **učenca** za mizarstvo obrt. **Jožef Vengar, mizar, Koroška Bela 97** 1184 Pošta: Javornik.

Priložnostni naup!

Za vsako gospodinjstvo in za vsako priljubljeno priložnost: 1 kos 23 m Wernerjevega platna, zivo fina kakovost, 5 kosov rjuh prva kakovost, velikost 140x200 cm, vse skupaj le za 25 K. — Franko po povzetju na vrako nastoja. **JAN WERNER, Dobruška 520 (Češko),** tkanice za platno in bombaževine. Nova pomladna in poletna zbirka vzorcev zastoni in franko. 678

Milijon sadnih dreves.

Jablane, 100 kosov od K 25 naprej, bruske, orehi, bruske, domači kostanj, česnje, češnje, marelice itd., komad od K 1— naprej, 200.000 komadov lepotnih in drevednih dreves, komad od 60 vin. naprej, 2 milijona različnih lepotnih grmov, 100 komadov K 15—, 20 milijonov akacij in gledic, za 1000 komadov od K 12—70. — 15 milijonov gozdnih s'dik: smrek, borovcov hrastov itd., 1000 kom. od K 3—20. Pasmena perutnica in nje jajca, tazani in njila jajca za valjenje. Na zahtovo ilustrovanicenovnik zastoni.

Grofa Zge Batthyanyja graščinska uprava Csendlak pri Radgoni.

Zanesljivi možje

se iščejo. Stanujejo lahko v mestu ali na deželi. Pohtijo lahko poljubno. Prevzeti je razposiljalnica, ki jamči trajen, dober zaslužek. Potrebujejo le zanesljivi ljudi, vse drugo oskrbimo sami. Reklama na naše stroške. Strokovno znanje, kapital ali trgovina ni potrebna. Pojasnila zastoni Ponudbe pod F 2123 na anonimno pisarno

M. Dukas Nachl., Wien, I., Wollzelle 9.

1169

Tovarna „JAHU“ - toles 3 letno jamstvo

Največja in najboljša tvrdka za kolesa: šivalno stroje ter njihove dela.

Najboljši izvor

za koles. šivalne stroje, pnevmatiko in druge potrebščine. Janus kolesa 3 letnim jamstvom od 95 K naprej. zunanja pnevmatika (Mantel) od K 4-20, notranja pnevmatika (Lautschlauch), prve kakovosti, nesešiti, od K 2-80, cečilinske svetilke od K 2—, od K 1-20 ročni zvonci in dr. od 20 h, prvotratne verižice od K 2-70, pedalni prvo vrste od K 2-50, pesta s prostim tekom (Freilaufnabe) od K 12-50 naprej. Sedla, torbice, ostri itd., za vse sisteme. Umli, cevi v vseh merah itd., najceneje. Lastne poprave, zavod za ponikljanje inemaj liranje. Pošilja vsak dan po pošti.

Zahtevajte cenik 1912 zastoni in poštne prosto.

Dvozna tvrdka za kolesno obrt **Maks Skutezky, Dunaj I, Stubenring 6.**

Le naravnost od tovarniške razposiljalnice

„SUDETIA“

Krnov št. 42 (avstr. Slezija) kupite 2x32

blago za moške in ženske obleke kakor tudi slesko platnino najboljšje kakovosti po najnižjih tovarniških cenah. Ostanke tudi poceni.

Zahtevajte vzorce. Krasne sezonske novosti

Naročajte „Slovenca“!

1035

Razglas.

Dne 1. maja ob 3. uri popoldne se prodaja na prostovoljni dražbi, enonadstropna hiša podomače Korenčeva v Pudožu št. 29, ima 5 sob, 2 kuhinji, 2 kleti, živinski in svinski hlevi, skedenj in poleg ležeči vrt, leži ob deželni cesti na sredi vasi ter je pripravna za prodajalno poslopje je še skoro nova in v dobrem stanju; prodaja se tudi nekaj njiv, travnikov, pašnikov in gozd. — Natančno se izve pri prodajalcu

An'onu Ponuda v Pudožu h. št. 6, pošta Stari trg pri Ložu.

UČENCA

1171

od 14. do 15. let starega za kovaško obrt sprejme takoj Jožef Kogovšek, kovač. Dravilje, p. št. Vid nad Ljubljano.

Ohranitev zdravega želodca

obetoji slasti v tem, da vzdržujemo, pospešujemo in urejemo prebavo ter se varujemo nadležnega zaprtja.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujujoče in prebavljive kose, vsebuje in lahko odvajajoče domače zdravilo ki ublaži in odstrani znane posledice nezmernosti, slabe diete, prehlajenja in zopnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvorbe kislin ter krče je dr. Rose balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varst. znamko

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja, c. kr. dver. dobavitelja,

„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,

Po pošti se razpošilja vsak dan.

vogal Nerudove ulice. 2119

Cela stekla 2 K, pol stekla 1 K. Proti naprej vpošil. h 1 50 se pošlje mala steklenica, za K 2 50 velika steklenica, za K 4 70 2 veliki steklenici za K 6— 4 velike steklenice za K 22— 14 vel. steklenice poštne prosto na vse postaje avstr.-ogr. monarhije.

Zaloga v lekarnah avstr.-ogr. — V Ljubljani: Rth. Sušnik, Dr. G. Piccoli, Jov. Čizmar.

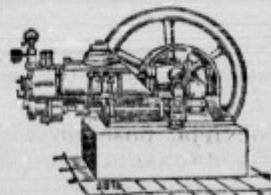
Langen & Wolf

DUNAJ X, Laxenburgerstrasse 53 I.

Zastopnik Gabriel Brinšek, Ljubljana, Bleiweisova c. 16

Original „OTTO“ motorji

na bencin, benzol, petrolin, surovo olje, sesalni plin.

2715

Bencin lokomobili s ali brez strehe

Stroji za obdelavanje lesa.

Kompletna naprava za žago in mizarске delavnice. Naprava ledenic in hladilnic.

Obisk inženirjev, nabava proračunov, projekti 526, A. B. Z. brezplačno.

CLIMAX motori na petrolej

Najcenejši obrat.

Bacrich & Co.
tovarna za motorje
DUNAJ XIX. 6,
Helligstädterstr. 61/je.

Najstarejša specialna tovarna motorstrie za dveletno motorje za surovo olje.

Proda se pritlična hiša

z vitom za zelenjavo in sadjem. Hiša obstoji iz 3 sob in kuhinje, stoji ob okrajni cesti in je oddaljena od kolodvoza 20 min. za župne cerkve in šole pa 20 min. Vodnjak pri hiši. Ceno pove lastnik **Franc Hulan**, z.g. Karelj št. 86, pošta D. M. 1180 v Polju pri Ljubljani.

Agenti in zastopniki, zaupanja vredne osebe ki obiskujejo zasebne odjemalce, se iščejo proti zelo visoki proviziji, za prodajo naših znamenitih 1139 in patentovanih zestorov za okna.

Visok goden zaslužek. Vzorec franko. Zdravne tvarnice rolet in žaluzij **I. & E. Glöck**, Hynšperk na Ogri, Česko Občuje se v srbsko-hrvatskem, češkem, laškem, nemškem in ogrskem jeziku. S prevzetjem zastopstva naše tvrdke si pridobite časten in visok zaslužek.

I. nadstropje

se mora izprazniti radi prezidave do 30. aprila. Podpisana tvrdka se je odločila, da izprazni veltkansko ondi se nahajajočo zalogo, oddajati blago po naslednjih cenah:

600 kosov vojaškega platna prej 65 sedaj 45 v meter, 540 kosov močnega oksford prej 90 sedaj 58 v, 960 kosov krasne, le izbrane tiskane tkanine prej 95 sedaj 55 v, 325 kosov 3/4 dvojno tisk. tkanine prej K 1— sedaj 68 v; 450 kosov svilenih robocev prej K 6-50 sedaj K 3-45, 980 kom. svilenih pokrivalk, prej K 4-50, sedaj K 2-30, 885 kom. spod. hlače iz gradla prej K 2-20 sedaj K 1-35, 861 kosov turist. srajc za gospode prej K 4-90 sedaj K 2-50, 1000 kom. dvoj. tisk. predpasnikov, širokih, prej K 1-70 sedaj K 1—; 420 kosov krasnih pepita volnenega blaga 120 cm šir. prej K 1-98 sedaj K 1-20 za meter; 450 kosov perlinega voilte blaga prej 85 v, sedaj 50 v meter; 900 kosov izgot. brisač prej K 3-30 sedaj K 2-20; 480 kosov gorskega sukna, 150 cm šir., prej K 1-90, sedaj K 1-30 meter; 67 kosov preprog 95 cm širokih Manila, svetlo rujavih in rudičih, prej K 3-20, sedaj K 1-90; 480 kosov buret-oprem (2 posteljni in ena namizna preproga, bordo ali olivne barve, prej K 14-50, sedaj K 9-80; 950 kosov čipkastih zastorov, 100 cm šir., prej K 1-60, sedaj 85 v meter. Močno blago za hlače (črno, sivo ali rujavo) prej K 5-60, sedaj K 3-90.

„Kaufhaus zur Südbahn“
GRADEG, ANNENSTRASSE 68.

Naročila nad K 20— franko v hišo. Neprimerno se vzame nazaj. 664

Zapomnite si, 3411

da je slast podlaga dobre prehrane, slast do jedi torej najvažnejši pogoj zdravja: žljuje ja. Vsek, ki mu je na tem lež ča, da ostane želodec zdrav in da dobro prebavlja, naj poskuša že več desetletij izkušene **Brady-jeve želodine kapslice**, prej Marijacejske želodine kapslice imenovane, katere so že oddavnaj priznane kot najzanesljivejša domača sredstvo proti vsem želodnim težavam za otroke in odrasle. Dobljajo se po 90 vintrov steklenica in po K 1-90 dvojna steklenica. Kjer se ne dobi, pošlje i pelovavlj C. Brady, Dunaj I., Fleischmarkt 2-462 poštnine pros o na dom 6 steklenic za K 6-80 ali 3 dvojni. steklen. za K 6-50.

Fino semensko ajdo

francosko (japonsko) in tuzemsko najbolje vrste 1154 ima za oddati

Vilh. Steinherz, Ljubljana
Dunajska cesta. Mathlanova hiša.

Kmetje, pozor!

Kdor želi prodati kmetijo v Radovljiškem okraju, vredno okoli 20.000 kron naj se takoj oglasi. Naslov kupca pove upravnistvo Domoljuba pod besedo „Gorenjec“. 1190

V Ameriko in Kanado

zlozna, cena in varna

vožnja **Cunard Line** 3-98/12

Bližnji odhod iz domače luke

Trsta: Carpathia 30/4, Saxonica 14/5, Pannonia 25/5.
Iz Liverpoila: Lusitania (nadhitejši največji in najlepši parnik sveta), 27/4., 18/5. 8/6, 29/6, 27/7
Mauretania 1912, 11/5. 1/6., 22/6, 13/7, 1912.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlasek**, Ljubljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razred K 220— za odraslo osebo vštrevši davek in K 120.— za otroka pod deset let vštrevši davek.

Več ženskih delavk

se sprejmejo takoj proti dobri plači za lahka dela

v papirnici „Forstmühle“ v Bistrici ob Dravi na Koroškem. 111

Nad vsak dvom

vzvišeno je, da gotovo učinkuje preiskušeni in zdravniško priporočen

CONTRHEUMAN

besedni znak za (mentolov saliciziran kostonjev izvleček)

za hitro pomiritev in ozdravljenje, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev pregibnosti členkov in odstranitev utripanja učinkuje presenetljivo, zanesljivo za vrtavanje, masažo ali obkladke. 1 pušica 1 krono.

Izdelovalnica in glavna zaloga v **lekarni B. FRAGNER-ja**

c. kr. dvornega dobavitelja, PRAGA III., št. 203.

Pri naprej plačila K 1-50 se pošlje 1 pušica franko

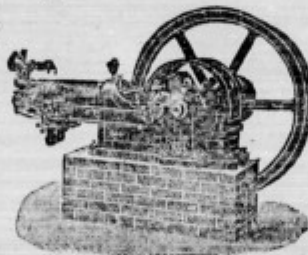
5— : : 9— : : 10— : :

Poror na ime izdelka in izdelovatelja!

ZALOGA V LEKARNAH.

V Ljubljani: Rih. Sušnik, Jos. Čizmač, dr. G. Piccoli. 3117

158

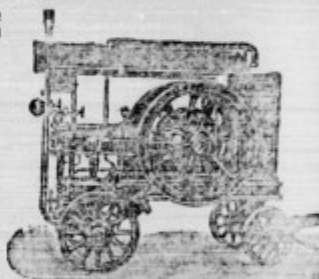
Motorji. Motorji na surovo olje in z močnim pritiskom od 16 do 20 HP.

Obratni stroški 1—1 1/2 vinarja na uro za konjsko silo.

Ležeči ali stoječi motorji na : bencin, petrolin ali bencol : od 1—50 HP, kakor tudi lokomobili od 2—50 HP. Obratni stroški 5—6 vinarjev na uro za konjsko silo.

I. WARCHALOWSKI

Dunaj, III., Pau ussnasse 3. — Budapešta, VI., Váci-körut 37. Ugodni plačilni pogoji. — Ceniki in obiski odjemalcev zastoj.

Manufakturna trgovina

pri „Škofu“

se je

preselila

v nove prostore

Pred Škofijo šte. 3

(Kordinova hiša zraven knezoškofijske palače).

Priporoča se za mnogobrojni obisk.

1194

Superfosfat

vsake vrste razpošilja
Tovarna kemičnih izdelkov na Hrastniku.

„TITANIA“ brzoparilniki za živinsko krmo

z odpirajočim se plaščem, popolno iz kovanega železa in kovinaste pločevine so z jamčeno neporušni. — Najmanjša poraba kuriva, najhitrejši razvoj plina, najkrajše parjenje.

Malovredna krma postane potom pare v „Titania“ brzoparilnikih za živinsko krmo zopet uporabna in sposobna za krmljenje.

Prepekili, ceniki zastavlj. Plača se lahko na obroke.

Titania-Werke, Wels 166
(Zgor. Avstr.)

Specialna tvornica za brzoparilnike za živinsko krmo, mlečne centrifuge, sejalne stroje, senene grablje, brzoparilnike, stroje za pranje in mrcenje, ispihovarilnike, aparate za osvetljenje zraka itd.

Glavno zastop. za Štajersko in Kranjsko
FRAN ASEM, Gradec, Mariengasse 22.

„Titania“ brzoparilnik se oddaja tudi z zak. zavarovano pripravo za kuhanje žganja.

Izjavljam,

da je potrebno v vsakem gospodinjstvu zanesljivo razkuševalno sredstvo. Za čiščenje ran, turov, za odvrnitev infekcijskih bolezni, v svrhu desinficiranja ob bolniških posteljah ter preprečenja slabega duha ter potenja nog je steklenica

Lysoforma

kot desinfekcijsko sredstvo priznано najboljšo. Dobiva se z uporabljenim navodilom v vsaki lekarni in drožeriji po 80 v izvornih steklenicah. Lysoform toaletno milo 1 K komad. 206 52—1

Ugodna prilika!

Ker imam veliko zalogo opeke, ki je izdelana še iz cenenejšega cementa, oddajam

cementne strešnike

(z zarezo in brez zareze) po znižani ceni.

Cementna strešna opeka prekaša po svoji trpežnosti druge vrstne opeke ter dajem za njo vsako poljubno garancijo

956

IVAN JELACIN : LJUBLJANA

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet do 31. decembra 1910
čez 87 milijonov kron.

Lastna glavica K 608.996.84

Stanje vlog dne 31. decembra 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

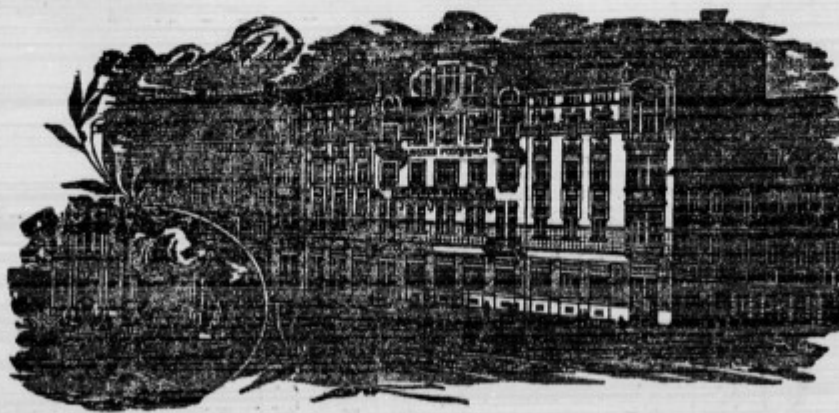
6

Ljubljana, Miklošičeva cesta st. 6, prtiličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkev

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženi 100 kron čistih 4.50 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih združnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant, eskompirajo.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, podpredsednik, trg. in obrt. zbor. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, nice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Silbar, župnik na Rudniku.

Kranjska deželna banka v Ljubljani v deželnem dvorcu, vhod v Gosposki

Obrestuje hranilne vloge po **4 1/4 %** brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem, giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim komunalnim zastopom v **4 1/2 %** komunalnih zadolžnicah. 540

Hipotekarna posojila v zastavnih listih po **4 1/2 %**

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne papirarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je papirarno varen zavod, ter jamči zanjo dežela Kranjska. Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.

Volнено in perilno blago. Sukno, kamgarn, modno blago za moške

Občno naznanilo!

Najugodnejši nakup blaga za moške in ženske obleke, kakor tudi velikansko zalogo najdete pri
čez 40 let obstoječi občno znani, zanesljivi trgovski hiši

R. Miklauc v Ljubljani, Stritarjeva ul. 5

in v podružnicah te tvrdke, to so gvantne (manufakturne) trgovine
„pri Škofu“ in „pri Miklavžu“.

Krasne novosti volnenega blaga za obleke in bluze, fini perilni kambrik in cefir.

Tovarniško skladišče bele kotenine za perilo in rjuhe. Poseben oddelek blaga za moške obleke, fini modni kamgarn, ševijot, lovsko sukno, fino črno blago, kakor tudi vse vrste hlačevine. Najokusnejši in vedno najnovejši vzorci svilenih in polsvilenih rut in šerp na izbiri brez enakosti. Zunanjim naročnikom se pošlje zanesljivo dobro blago, na zahtevo tudi cenik brezplačno. Zelo priporočljivo je, preskrbeti se v tej trgovini z lepim in trpežnim blagom. — Gospodom trgovcem in krošnjarjem se priporoča, da si ogledajo oddelek za na debelo.

Ustanovno leto 1869.

Ustanovno leto 1869.

Tovarniško skladišče bele kotenine, cvilha i. t. d. za trgovce

Svilene in polsvilene rute in šerpe

Zgotov. predpasnike, srajce in hlače

H. SUTTNER, Ljubljana 1, Mestni trg štey. 25

Pozor!

Pozor!

Moja

št. 410 nikel Roskopf
jako dobro idoča, samo K 4-10,
št. 500 z sekund. kazalcem K 5-50
Dve leti garancije.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Tovarniška znamka

IKO'

Vsak čitatelj tega časopisa dobi
zastonj in poštine prosto moj
bogati cenik od ur, zlatnine in
srebrnine. - Pišite še danes eno
dopisnico za 5 vinarjev na tvrdko

H. SUTTNER, Ljubljana 1.